

MC İKTİDARI ÜLKE TOPRAKLARINI SATIŞA ÇIKARDI

Refik EVREN

Geçen yaz Amerika Birleşik Devletleri'nin Türkiye'ye silah ambargosu koyması ile Türkiye ve ABD hakim sınıfları arasında ortaya çıkan sorun, MC iktidarının Türkiye'deki ABD üsleri karşılığında para almasını ön-gören bir anlaşmanın imzalanmasıyla geçici bir çözüme bağladı. Bu çö-zümü geçici olarak nitelendirmemizin iki nedeni var: birincisi, antlaşmanın kısa vadede bir geçicilik kimliği taşımasıdır, çünkü Türkiye egemen sınıflarının iktidar ve muhalefet alternatiflerinin rıza gösterdiği bu çözüm, Ame-rikan egemen zümrelerinin tümü tarafından henüz benimsenmemiştir. Söz-konusu antlaşmanın ABD kongresinden geçmesi gerekmektedir. Bilindiği gibi silah ambargosu konusunda Ford-Kissinger'in ABD silah tekelleri le-hine ve ambargo aleyhine taşıdıkları görüşlerle, kongrede silah tekelleri dışındaki diğer finans gruplarının ağır basan ve ambargoyu isteyen eği-limleri arasında — ABD kamuoyunu bir süre işgal edecek derecede önem-li — bir görüş ayrılığı çıkmıştı. Bu nedentle ABD kongresinin Türkiye ile ABD Dışişleri Bakanları arasında imzalanan bu antlaşmayı onaylayıp onay-lamayacağı henüz belli değildir. Ve böyle bir onayın kongreden geçeceği konusunda bizzat Türkiye egemen sınıflarının bile ciddi kuşkuları vardır. Örneğin AP Senatörü Kâmuran İnan, kongrenin onay vermeyeceği kana-atindeyken, Amerikancı Türkeş bile kongrenin antlaşmayı onaylamadığı takdirde Türkiye'nin yeni alternatifler düşüneceğini kendi aklınca «şantaj yolu» itiraf zorunda kalmış ve ABD'ye yakarmıştır. Öte yandan aynı yaka-rışın Feyzioğlu'ndan da geldiği gazetelerde yer aldı. MC iktidarının başı Süleyman Demirel ise, Avrupa'dan silah almak için çok uğraştıklarını, fa-

kat bunda muvaffak olamadıklarını, Avrupa'nın da ABD şemsiyesi altında olduğunu söylemiş ve bugüne değin ABD'ye karşı dostlukta (uşaklıkta demek istiyor) bir kusur etmediklerini söyleyerek aynı yakarışı dile getirmiştir. AP Genel Başkanının mantığı açıktır: Ya Amerikaya, ya da Avrupa'ya bağımlı olacağız, Avrupa bile ABD karşısında bağımsız olmazken, onun şemsiyesi altından çıkamazken, biz nasıl olur da Amerika'dan bağımsız olup, sadece Avrupa'ya bağımlı oluruz demek istemektedir Demirel...

ÜS PAZARLIĞIN DEĞİŞİK VEÇHELERİ

Evet emperyalizme bağımlı, emperyalizmin yordakçısı yerli hakim sınıflar emperyalizm olmadan Türkiye'den iktidar edemeyeceklerini, bildikleri için tekelci sermayenin uluslararası niteliği ve yerli tekelci sermayenin çıkar ilişkileri, bağımlılığı gerektirdiği için, onlar bağımsızlık diye bir alternatif düşünemezler, sadece emperyalist burjuvazinin yedeğinde ve emrinde olarak sömürülerini sürdürmenin yollarını ararlar.

Ama bu durum sadece yerli egemen sınıfların özlemi ve isteğidir. Ve halkımızın onuruna yurtseverliğine yüzde yüz ters düşen bir durumdur. Mutlaka emperyalizme kulluk ve kölelik etmek, emekçi halkımızın, yerli egemen sınıfların tutumudur ve çıkarıdır. Bu tutum, Türkiye'nin, bu yurdun gerçek sahipleri olan emekçi halkımızı asla bağlamaz.

ABD ile yapılan ve henüz kesinlik kazanmamış olan antlaşmanın birinci vechesi budur: yani yurt topraklarının ABD emperyalizmine satışa çıkarılmasıdır.

Olayın ikinci vechesi, yerli egemen sınıfların bu antlaşma dan ne gibi çıkarlar sağlayacağıdır. Üsler karşısında egemen sınıflar yılda 366 milyon dolar (5,5 milyar TL.) tutarında nakdî veya aynı karşılık alacaklardır. Yerli hakim sınıfların alacakları kemik payı ister nakdi, ister aynı olsun, bu onların askerî harcamalar için ayırdıkları fonlarda yüreklerini hafifletecektir. Böylece yatırım sıkıntısı çeken tekelci sermaye için bu miktar büyük önem taşımaktadır. Nitekim bu gerçeğin farkında olan ve tekelci sermayenin liberal-reformist alternatifini temsil eden CHP sağ sosyal demokrasinin lideri Ecevit de antlaşmaya karşı çıkmamış, birtakım biçimsel ve teknik özelliklere değinerek işi geçiştirmiştir. Zira kendisini yakın geleceğin iktidar alternatifi olarak gören CHP yönetimi de bu «avantaj»dan tekelci sermaye iktidarı adına yararlanmak isteyecektir. Esasen öteden beri CHP Merkez Yönetiminin NATO yanlısı olduğu, hatta Yunanistan'ın NATO'dan çekilmesi durumunda Ecevit'in «Türkiye NATO'da Yunanistan'dan boşalan yeri almağa hazırdır» beyanatını bir başbakan sıfatıyla verdiği hatırlardadır.

Sözkonusu 5,5 milyarlık tutar yerli tekелci burjuvazi için hayatî önem taşımaktadır. Gerçi bu miktarın faturası Türkiye emekçi halkı için hayli pahalıdır ve Türkiye'nin ABD'ye bağımlılığı artacaktır, ama egemen sınıflar açısından bunda bir beis yoktur. Çünkü onlar için — AP genel başkanının da dediği gibi — Amerikan ve Avrupa (yani genel olarak emperyalizm) dışında bir alternatif yoktur, ve bağımsızlık diye birşey **onlar için** aynı zamanda bilimsel bir gerçeklik olarak — sözkonusu değildir, ve eninde sonunda emperyalizmin ana mihrakı ABD ağır basmıştır.

Olayın yukarıda değindiğimiz üçüncü veçhesi de şudur. Yerli egemen sınıflar üzerindeki ABD hakimiyeti ve dolayısıyla ABD'nin Türkiye emekçi halkı üzerindeki hakimiyeti, despotizmi bu antlaşmayla daha da artacaktır. Evet, şayet ABD'nin egemen finans grupları bu antlaşmada ittifak edebilirlerse Türkiye'nin ABD'ye bağımlılığı artacaktır. Bu olgu ise en kanlı, en gözü dönmüş emperyalist mihrakın Türkiye üzerindeki egemen sınıf zulmünü arttırma çabalarında belli bir kolaylığı da beraberinde getirecektir.

İşaret ettiğimiz gibi bu antlaşma sadece MC iktidarının yaptığı bir antlaşma değildir. Yerli tekелci sermayenin ve onların iç ortaklarının, yani tüm egemen sınıfların ortaklaşa istedikleri bir **devlet antlaşmasıdır**. Bu nedenle muhalif parti durumunda bulunan CHP ve DP de anlaşmadan yanadırlar. Belki belli bir parsa toplamak halkımızın yurtseverlik uygulamalarını oya tahvil etmek amacıyla ve makyavelist bir tutumla, kayıkçı dövüşü örneği antlaşmayı kıyısından, köşesinden eleştirecekler, hatta sözde karşı çıkarmış gibi görüneceklerdir, ama işin esası muhalifiyle, muvafikiyle tüm burjuva partilerinin bu devlet antlaşmasında, yerli hakim sınıflar adına görüşbirliği halinde oldukları gerçeğidir.

Olayın dördüncü veçhesi, Türkiye'nin girdiği ve başını ABD silah tekellerinin çektiği silahlanma yarışında Türkiye'nin yeni bir adım atmış olmasıdır. Bu silahlanma yarışı hiç şüphesiz günümüzden çok önceleri başlatılmıştır. Kıbrıs olayları ile ve Türkiye-Yunanistan arasında gerginliğin arttırılmasıyla bu yarış hızlandırılmıştır. Silahlanma yarışında, bu külfetin tamamı hiç kuşkusuz emekçi halkımızın sırtından çıkarılacaktır.

Olayın diğer bir veçhesi, günümüzden çok önce başlamış olan silâhlanma yarışından çıkar güden ABD ve AET silah tekelleri arasındaki mücadeleyi şimdilik ABD'nin kazanmış gözükmesidir. Demirel'in yukarıda sözünü ettiğimiz beyanatından da bunu anlamak kolayca mümkündür. Bilindiği gibi ABD silah tekelleri Türkiye'ye silah satmak isterken, AET'cilerin ise Türkiye'de yerli tekелci sermaye ile birlikte silah-montaj sanayii kurmak eğiliminde oldukları anlaşılmaktadır. Yerli montaj silah sanayii, yerli tekелci sermayeyi de hayli iştahlandırmıştır. Vehbi Koç'a varınca dek büyük

tekelciler bu konuda ellerinden gelen «yardımı» (!) yapmağa hazır olduklarını beyan etmişlerdir. Ama Türkiye tekeli burjuvazisinin AET ile olan ilişkisinde ortaya çıkan ve giderek bir çıkmaz haline gelen anlaşmazlıklar bir yandan, yerli tekeli sermayenin bu iş için yeterli sermaye birikimine ulaşmaması diğeri yandan silah yapım alanında bir montaj sanayiinin kurulmasını güçleştirmektedir.

ANTLAŞMANIN SONUÇLARI BÜTÜN BÖLGEYİ İLGİLENDİRMEKTEDİR

ABD ile Türkiye arasında yapılmış, fakat henüz kesinleşmemiş olan antlaşmanın Türkiye egemen sınıflarını ilgilendiren başlıca noktalar bunlardır.

Öte yandan bu antlaşmayı sadece Türkiye ile ilgili bir olay sanmak yanlıştır. Bu antlaşma, esasında ABD emperyalizminin son yıllarda zayıflamağa yüz tutan Türkiye ileri karakolunu emperyalist emeller doğrultusunda tahkim etmesi anlamına gelmektedir. Nitekim antlaşma imzalandıktan sonra Kissinger ısrarla bu antlaşmanın Doğu Akdeniz'in «güvenliği» açısından önemli olduğunu belirtmiş. Çeşitli Amerikan yayın organlarında bu doğrultuda yazılar, yorumlar çıkmıştır. ABD emperyalistlerinin Doğu Akdeniz güvenliği dedikleri şey, aslında Doğu Akdenizin güvensizliği, fakat buradaki Amerikan ve genel emperyalist çıkarların güvenliğidir. Dolayısıyla ABD ve Türkiye iktidarları tarafından yapılan bu antlaşma, Türkiye sınırlarını aşan, Doğu Akdeniz ve Orta Doğu çapında önem taşıyan, bir antlaşmadır. Sovyetler Birliği'nin güney ucunda emperyalizmin ileri karakolluğunu yapan ABD üsleri ve NATO'ya bağlı birlikler, herşeyden önce dünya sosyalist sistemini tehdit eden saldırganlık ve barış düşmanı bir askeri şebekedir. ABD üslerinin ve Türkiye'deki ABD egemenliğinin başlıca amacı budur. Ve kabul etmemiz gerekir ki, Türkiye ve İran egemen sınıfları Sovyetler Birliğinin güneybatı sınırında emperyalizmin bekçisi, saldırganlığın üsüdür. Şimdi bu emperyalist kalelerden, zayıflayan Türkiye bölümünü tahkim etmek Amerikan emperyalizminin dünya barışını tehdit eden stratejisinin bir parçası olarak değerlendirilmelidir.

CHC YÖNETİCİ KLİĞİ KİMLERİN YANINDA SAF TUTUYOR?

Böylece yeni antlaşma herşeyden önce dünya sosyalisti sistemini ve dünya barışını tehdit etmektedir.

Nitekim CHC'nin anti-Sovyet ve dolayısıyla anti-komünist Mao'cu-

milliyetçi liderlerinin herkesten önce antlaşmaya alkış tutmaları bunun kanıtıdır.

Tüm stratejilerini ve politikalarını anti-Sovyetizm, yani Anti-komünizm üzerine kurmuş bulunan Pekin'deki Maoist diktatörlük sözkonusu antlaşmayı isterik çıgıllıklarla ve hiç vakit geçirmeden alkışlamış ve desteklemiştir.

Adı geçen antlaşma sadece dünya sosyalist sistemine karşı emperyalist bir karakolun tahkim edilmesinden ibaret de değildir. Bu amaca paralel olarak, Orta Doğu halklarının ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelelerine ve Orta Doğu'daki anti-emperyalist ilerici rejimlere karşı girilmiş yeni bir manevradır da... Özellikle son 10 yıl içinde emperyalist strateji Orta Doğu'da hayli zayıflamış, elindeki kaleleri birer ikişer düşmüştür. Emperyalizm, bu durumda saldırganlık zincirinin Türkiye - İran halklarını pekiştirmeğe çalışmakta, Basra Körfezini emperyalist çıkarlar doğrultusunda silahlandırarak hem sosyalist sisteme karşı, hem de Orta Doğu'daki ilerici rejimleri ve ulusal bağımsız hareketlerini arkadan kuşatma stratejisi gütmektedir. Sözkonusu antlaşmayı isteyen Amerikan militarist güçleri bu doğrultuda ileri bir adım atma çabası içindedirler, o da şimdilik kendileri açısından zayıflayan Türkiye halkasını onarmak şeklinde yansımaktadır.

İşte Sovyet düşmanı olan ve kaçınılmaz olarak sosyalist sistem düşmanlığını, ulusal kurtuluş hareketi düşmanlığı ile de tamamlayan Pekin yöneticileri, nasıl ki emperyalizmin Basra körfezi (Fars Halici) militarist stratejisini desteklediyse ve Türkiye ile İran'ın yakınlaşmasını, Şah çetesi ile Demirel - Türkeş - Feyzioğlu çetesinin yakınlaşmasını «İlerici» diye ilân ettirip, farklı tutum takınan yerli Maoculara özeleştiri yaptırdıysa, aynı şekilde sözkonusu yeni antlaşmayı da destekleyerek sosyalist sistemi güneydoğudan, Arap halklarını ise arkadan kuşatmak isteyen Amerikan emperyalist manevrasına alkış tutmuştur. Böylece CHC gericiilerinin «Üçüncü Dünya» tezlerinde bile samimi olmadıkları, çünkü sosyalist sistem düşmanlığının bilimsel bir gerçeklik olarak Üçüncü Dünya düşmanlığını da birlikte getireceği, zira sosyalist sistemin başını çektiği dünya devrimci sürecinde ulusal kurtuluş hareketinin bu süreçten kopmaz bir bileşen olduğu bir kez daha — ve her olayda — somutlanmaktadır.

YURTSEVERLİK GÖREVİMİZ

Ülke topraklarını ABD emperyalizmine ve militarizmine satışa çıkararak MC iktidarının bu gerici tutumunu teşhir etmek herşeyden önce Türkiye'li devrimciler olarak yurtseverlik görevimizdir. Gerçi bugün Türkiye'de anti-

emperyalist güçlerin bu antlaşmanın yürürlüğe girmesini önleyecek türden bir örgütlülüğü yoktur. Ama bu durum, bize boyun eğme ve sessiz kalma hakkını vermez. Önümüzdeki haftalarda, özellikle ABD kongresi meseleyi yeniden aldığıında bu konu yeniden en güncel sorun haline gelecektir. Ve itiraf etmek gerekir ki, hem işçi sınıfı sosyalistleri, hem de diğer anti-emperyalist güçler, Türkiye egemen sınıflarının gerçekleştirmek istediği bu gerici plan karşısında seslerini örgütlü bir şekilde yükseltmemişler, hatta bu konuda mümkün bir ajitasyon çabasını bile gereğince gösterememişlerdir. Bu somut konuda TSİP'in yaptığı güçbirliği girişimi sosyalist ve anti-emperyalist örgütlerin önemli bir kesimi tarafından benimsendiği halde, bir yandan faşist saldırıların yeni yeni tırmanışları ve cinayetleri, öte yandan 1 Mayıs gösterilerine doğru yapılan hazırlıkların gerekçe olarak ileri sürülmesi ve Türkiye'de basit somut konularda bile güçbirliği geleneğinin henüz çok zayıf olması, grupçu eğilimlerin ağır basması, bu konuda güçlü bir güçbirliği halinde ortak anti-emperyalist çabaları şimdilik geciktirmiştir.

Buna rağmen sözkonusu antlaşmaya karşı tüm sosyalist ve anti-emperyalist güçlerin örgütlü ve yığınsal tepkisini mümkün olan en etkin şekilde göstermemiz gerekmektedir. Bu görev herşeyden önce Türkiyeli işçi sınıfı sosyalistlerine ve Türkiyeli tüm anti-emperyalist güçlere düşer.

Antlaşmanın gerici ve satılmış karakterini emekçi yığınlar önünde sergilemek, bu antlaşmaya karşı tüm anti-emperyalist, yurtsever tepkileri örgütlemek bugünlerdeki en acil görevler arasındadır. Bunun için herşeyden önce yoğun bir ajitasyon kampanyası en geniş güçbirliği halinde, en geniş kitle tabanının desteği sağlanarak sürdürülmelidir. Bu hepimizin bugünkü en önemli yurtseverlik görevidir.

Bu görev, sadece basit bir yurtseverlik görevi de değildir. Çünkü yapılan anlaşma sadece Türkiye emekçi halkının aleyhine değildir. Her emperyalist - militarist ittifak ve girişim gibi bu anlaşma da ulusal sınırların ötesinde bir anlam taşımaktadır ve dünya sosyalist sistemine, ulusal kurtuluş hareketlerine ve dolayısıyla uluslararası işçi sınıfı hareketine karşı girişilmiş yeni bir kombinezondur. Yukarıda da izah ettiğimiz gibi herşeyden önce bu anlaşma dünya sosyalist sistemini, Orta Doğu'daki ulusal kurtuluş hareketini hedef almaktadır. Bu bakımdan, bu gerici militarist antlaşmaya karşı tepkiler ve çabalar, basit bir yurtseverlik girişimi olmaktan çok ötede, dünya devrimci sürecinin ve onun başını çeken sosyalist sistemin, onun kopmaz bileşenleri olan ulusal kurtuluş hareketiyle uluslararası işçi sınıfı hareketinin de çıkarları gereğidir. Yani, her yurtsever girişim gibi, bu görev de aynı zamanda **enternasyonalist** bir görevdir. Ve yapılmış olan antlaşmanın basit bir ekonomik bağımlılık antlaşması olmaması, özel-

likle sosyalist sisteme, Orta Doğu halklarına karşı saldırganlık ve savaş kışkırtıcılığı motifini birincil planda taşıması, yurtseverlik görevimize, daha güçlü bir enternasyonalist anlam ve muhteva kazandıran bir durum yaratmaktadır.

Böylece hem emekçi halkımızın, hem Orta Doğu halklarının hem de bütünsel dünya devrimci sürecinin çıkarları açısından yurtseverlik ve enternasyonalizm görevlerimizin bu denli üstüste ve güçlü olarak çakıştığı bir durumda, dünya devrimci sürecinin ve bu sürecin öngördüğü dünya barışının çıkarları lehine, aynı zamanda işçi sınıfımızın ve emekçi halkımızın bütünsel çıkarları doğrultusunda sözkonusu gerici antlaşmaya karşı en geniş anti-emperyalist, enternasyonalist tepkileri ve muhalefeti örgütlemeliyiz. Bu ikili bütünsel görev ise herşeyden önce enternasyonalizmin Türkiy'deki yılmaz savunucusu ve öncüleri olan işçi sınıfımıza ve işçi sınıfı sosyalistlerine düşmektedir.

SONUÇ OLARAK

1 Mayıs'ı en yaygın bir şekilde kutlamak ne denli büyük enternasyonalist anlam taşıyorsa, içinde bulunduğumuz güncel durumda sözkonusu antlaşmaya karşı en güçlü anti-emperyalist tepkileri organize etmek gene o ölçüde acil bir enternasyonalizm görevidir. Enternasyonalizm ve onun bir parçası olan yurtseverlik görevlerimizin soyut sloganlar, şematik davranışlardan çıkıp hayata geçmesi, herşeyden önce emperyalizmin tüm oyunlarını bozmak ve Türkiye işçi sınıfı başta olmak üzere Türkiye halkının dünya devrimci sürecinde en güçlü şekilde yerini almasıyla mümkündür. Bugün işçi sınıfımızın politik örgütlenmesinin zayıf ve dağınık olması bize bu görevlerimizi ertelemek hakkını vermez. Bugün sosyalist hareket dağınık da olsa işçi sınıfımızda ve tüm ilerici, yurtsever, anti-emperyalist güçlerimizde sözkonusu gerici girişime karşı geniş bir muhalefeti örgütlemek imkânı ve potansiyeli vardır. Sosyalist ve ilerici siyasî partileriyle, devrimci sendikalarıyla, diğer anti-emperyalist meslek kuruluşlarıyla, ilerici gençlik örgütleriyle bu somut konuda biraraya getirebilecek ayrı ayrı şekilde de olsa güçlü bir sosyalist ve anti-emperyalist örgütlenme düzeyi vardır. Dayatan görev, somut eylemler etrafında, ve bugünkü en önemli anti-emperyalist görevimiz olan bu konuda, bu örgütlü güçleri biraraya getirerek somut bir program ve sloganlar çerçevesi içinde güçbirliği halinde yurtsever ve enternasyonalist tepkileri aynı kanalda toplayabilmektir.

TÜSTAV

Leninist Parti Programında MİLLİ MESELE

S. YESMENEYEF

Rusya'da sosyalist devrimin zaferinden çok önceleri, Lenin'in önderliğindeki Bolşevik Partisi milli mesele hakkında gerçekten enternasyonalist bir teori ve program ortaya çıkarmıştı. İş daha henüz Rusya'da da bir Marksist Parti oluşturma çabaları sürerken başladı. Çeşitli nedenlerle Parti'nin milli siyasetinin daha da geliştirilmesinin gerektiği yeni devrimci atılım döneminde Lenin milli meseleye özel bir dikkat gösteriyordu.

1897 anketine göre Rusya'da 100 ün üstünde millet ve milliyet vardı. Çarlık rejimince baskı altında tutulan ve çoğu çevre eyaletlerde yaşayan Rus olmayan halklar nüfusunun yüzde 57

sini oluşturuyordu.

Ezilen halkların emekçileri, Rus işçi ve köylüleri ile birlikte, devrimci harekette aktiftiler. Devrimci bir İşçi Partisinin oluşturulmakta olduğu yıllarda, programın bir kısmı olarak, Lenin, Rusya'da devrimin ancak her milliyetin proleteryası ve emekçi köylülüğünün birliği ve proleterya hareketinin milli kurtuluş mücadelesiyle kaynaşması ile gerçekleşebileceğini öne sürdü.

1905-7 devriminin yenilgisinden sonra Çarlık Rejimi — hem merkezi bölgelerde hem de eyaletlerde — bütün ilerici güçler üzerindeki baskıyı yoğunlaştırdı. Milli azınlıkların devrim sı-

rasında kazandıkları ufak haklar hükümet tarafından feshedildi. Örneğin, Finlandiya'nın özerkliği geri alındı. Eyaletlerdeki milyonlarca insan, «yurttaşlık görevlerinin yeterince farkında olmadıkları» söylenerek, seçme hakkı ve diğer temel haklardan yoksun kıldılar. Milliyetlere ait okulların, kendi dillerinde basılan kitap ve dergilerin sayıları ani bir düşme gösterdi.

Bunu izleyen karanlık yıllarda Çarlık rejimi her yerde milliyetler arasındaki düşmanlığı körükledi. Yahudi katliamları ve Kafkas halkları arasındaki kanlı çarpışmalar Çarlık otoritelerinin kışkırtıcı faaliyetlerinin bir sonucuydu. «1905 yılı Rusya'daki bütün milletlerin işçilerini birleştirdi» diye yazıyordu Lenin. «Gericiler milli düşmanlığı tahrik etmeye çalışıyorlar.» (Toplu Eserleri, Cilt 20, s. 224).

Aynı anda, 1905 devriminin getirdiği kazançlar — basın ve kültür kurumlarının belirli ölçüde özgürlüğü, Rusya'da ilk kez yapılan Devlet Dumaları (Parlamentolar) için seçimler — milli duyguları yükseltmiş ve ezilen halkların milli duyarlılığını harekete geçirmişti. Dış bölgelerin kapitalist gelişimini frenleyen sınırlamaların bazıları kalktı ve bu yüzden bu bölgelerin iktisadi ve kültürel ilerlemeleri hız kazandı. Elde edilen durumda, hem çarlık rejimince izlenen büyük-güç, şovenist çizgiye karşı bir tepki olarak hem de eyaletlerde egemenlik için çabalayan milli burjuvazinin iktisadi ve siyasi çıkarlarının bir yansıması olarak dar kafalı milliyetçilik ortaya çıktı. «Millî birlik» vaazı veren milli burjuvazi ezilen halkların kurtuluş mücadelesini çarlık hükümetinden yeni ayrıcalıklar elde etmek için bir araç olarak kul-

lanmaya çalışıyordu. Milli uyumsuzluk tohumları ekerek, milli burjuvazi emekçi halkın devrimci mücadeleden uzaklaştırılmasında otokrasiye yardımcı oldu. Bu yüzden, dar kafalı burjuva milliyetçiliği emekçi halkın enternasyonalist eğitimini ve onun devrimci mücadelede birlik olmasını büyük ölçüde köstekledi.

Ukrayna, Transkafkasya ve Polonya milliyetçileri, Menşevik tasfiyeciler ve Bundçular Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi (RSDİP) programındaki milli mesele bölümüne şiddetli hücumlarda bulundular. Bund, Yahudi proleteryanın milli ve kültürel özerkliği talebini bastırdı.

Bolşevikler hem Çarlık hükümetince teşvik edilen gerici şovenizmi, hem de dar kafalı milliyetçiliği teşhir etmeliydiler. Onlar oportünistlere karşı savaşmak; milli mesele hakkındaki bilimsel teori ve programlarını daha da geliştirerek savunmak; bütün milliyetlerin devrimci yığınlarını Çarlık rejimine ve kapitalizme karşı beraber eylem için birleştirmek zorundaydılar. Diğer ülkelerde de milli mesele her zamankinden fazla keskinleşmişti. Emperyalist devletler delicesine savaş hazırlıkları yapıyorlardı. Her yanda burjuvazi şovenist tutkuları uyandırmaya çalışıyor, II. Enternasyonal Partileri ise burjuva şovenizmine karşı mücadele etmiyorlardı.

Bu yüzden, hem Rusya içinde hem de uluslararası arenada şovenizm ve milliyetçiliğe karşı kararlı eyleme girişen Bolşevikler için milli mesele Parti'nin teorik ve pratik faaliyetlerinde önemli bir konu halini aldı. RSDİP, Ocak - 1912 - Prag Konferansında Çarlık hükümetinin İran ve Finlandiya'da-

ki şovenist ve sömürgeci siyasetini şiddetle protesto etti. Konferans belli sosyal demokrat örgütleri işçi hareketini bölme çabalarından dolayı kınadı ve her milliyetten sosyal demokratları proleteryanın ortak davası uğruna savaşına çağırdı.

RSDİP Merkez Komitesinin yerel Parti işçileriyle Krakov'daki bir toplantısında (Aralık 1912); Rusya'daki bütün ulusların emekçi insanlarını tutuculuğun militan milliyetçiliği ile savaşmaya, işçi kitleleri içindeki bütün milliyetçilik tezahürleri ile mücadele etmeye ve RSDİP örgütleri içinde daha sıkı bir şekilde toplanmaya çağıran bir karar kabul edildi.

Parti'nin Eylül 1913 deki Pronino toplantısında milli mesele ayrı bir konu olarak ele alındı. Lenin'in raporu üzerinde kabul edilen önerge şunu diyordu: Proleteryanın çıkarları bütün milletlerin parti, sendika ve bu türden diğer örgütlerde birleşmesini gerektirir ve Sosyal - Demokratlar ayrılma hakkını da kapsayan (böyle bir eylemin gerekliliğinin uygun bir açıklaması olduğu takdirde) ulusların kendi kaderini tayin hakkını savunurlar.

O yıllarda Lenin, Parti'nin milli mesele hakkındaki teori ve programını geliştirmeyi sürdürdü ve konu hakkında düzinelerle makaleler yayınlandı. Bir çok diğer parti liderleri de programın geliştirilmesi ve tanıtılmasında aktif yer aldı. S.G. Şaumyan'ın «Milli ve Kültürel Özerklik Hakkında» yapıtı 1914'de çıktı; J.V. Stalin, sonraları «Marksizm ve Milli Mesele» başlığı altında çıkacak olan «Milli Mesele ve Sosyal Demokrasi» makalesini yayımladı. N.A. Skripnik ve P.I. Stuçka da konu hakkında makaleler yazdılar. Bol-

şevikler milli mesele hakkındaki Marksist teori ve programlarını Devlet Dumasında, Sosyal Demokrat konferanslarda ve işçi toplantılarda savundular.

İrlanda'da, Balkanlar'da, Polonya'da ve diğer ülkelerde Milli Kurtuluş hareketlerini inceleyen Marx ve Engels bu konudaki ana tezleri eserlerinin çoğunda ortaya koymuştular. Milletlerin ortaya çıkışının tarihsel yönüne (feodal sistemin parçalanması ve kapitalizmin gelişmesi) ilk işaret eden onlardı.

Kapitalist sistem bir milletin bir baskı altında tutulmasını getirir. İnsanın insan tarafından sömürülmesi ortadan kalkınca milletlerin sömürülmesi de son bulacaktır. Sınıf çelişkilerinin kalkması milletler arasındaki düşmanlığın önünü alacaktır.

Bu yüzden Marksizm - Leninizmin klasikleri milli meseleyi proleterya devrimi ve proleterya diktatörlüğü genel sorununun bir parçası olarak ele alırlar. Marks ve Engels proleteryanın önündeki milli ve enternasyonal görevlerin niteliklerini saptadılar. Onlar «Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşin» sloganını öne sürdüler ve bütün milletlerin işçilerine kapitalizme karşı, sosyalizm için enternasyonal kardeşlik ve birleşik eylem çağrısında bulundular.

Emperyalizm çağında, milli mesele daha bir önem kazandı. Proleteryanın enternasyonal bağlılığı devrimci mücadelede önde gelen konu oldu. Bu şartlar altında Lenin Marks ve Engels'in milletler ve milli kurtuluş savaşları hakkındaki öğretilerini geliştirdi.

Millet nedir? Klanlar, aşiretler, milliyetler ve milletler farklı sosyo ekonomik temeller üzerinde doğup geliştiler ve nitel ayrıcalıklar gösteriyorlardı. Aşiret etnik bir kategoridir. Aşiretler

sınıf öncesi toplumda ortaya çıktılar. Kan bağı temeli üzerine kurulmuşlardı. Milliyet tarihsel bir kategori insan toplumunun yeni nitelikte bir şeklidir. Milliyetler ilkel komünal sistemin son aşaması sırasında şekil almaya başladılar ve gelişmelerine köleci ve feodal toplumlarda devam ettiler. Aşağı yukarı ortak bir dil ve kültüre sahip bölgesel varlıklar ortaya çıktı. Ancak milliyetlerin iktisadi tecritliği ve iktisadi bağların gelişmemişliği sonucu bu ortak özellikler pek açık değildir. Milliyetlerin ortaya çıkması sadece milletlerin oluşması için bir ön şarttı.

Millet tamamiyle yeni bir tarihsel kategoridir. Milletler feodal toplumdaki bölgesel bütünlük yokluğunun doğrultulduğu ve kapitalizmin güç kazandığı bir dönemde ortaya çıkmaya başladılar. Milletler toplumsal gelişmedeki burjuva çağının kaçınılmaz bir biçimindedirler. (Lenin, Toplu Eserler) (Cilt 21, s. 72).

Batıdaki sosyal demokratların milleti öznel idealist bir şekilde tanımladıklarına işaret edilmelidir. Örneğin O. Bauer'e göre ortak bir kader zemini üzerinde ortak bir karakterle bağlanmış insan topluluğudur. Bir Avusturya sosyal - demokrat ideolojisti Renner'e göre millet aynı şekilde düşünen ve aynı biçimde konuşan insanların birliğiydi. Oportunistler burjuva sosyalistleri gibi, milleti maddi üretimin gelişimi alanında ve sosyal sistemin dışındaki değişmez bir kategori olarak ele alırlar.

Aşiretsel veya ırksal bir halk topluluğu değildir. Aynı şekilde düşünen insanların bir birliği de değildir. Ulus kendi yasalarına göre ortaya çıkıp gelişmiş ve aşiret veya milliyetin farklı

iktisadi temellere haiz, tarihsel olarak oluşmuş istikrarlı bir insan topluluğudur.

Milliyetler arasındaki iktisadi bağların genişlemesi ve kuvvetlenmesi milletlerin ortaya çıkışında önemli bir etkidir. Pre - kapitalist çağda bile milliyetler ortak yaşama alanına sahiptirler, aşağı yukarı ortak bir dil konuşuyorlardı ve pek fazla gelişmiş olmayan iktisadi ilişkileri vardır. Yine de millet değildiler. İktisadi tecritlik hali geride kalınca, ticaret toplumsal işbölümü temeli üzerinde gelişince ve ortak bir milli pazar oluşturulunca milliyetler iktisadi yaşantı ortaklığını elde etmiş oldular. Sürekli ve yakın iktisadi bağlar dilde ortaklığı güçlendirir. Şive ayrılıklarını ortadan kaldırır ve insanların aynı bölgede oturdukları için birbirlerine duydukları yakınlığı teşvik eder, onları tek bir millet olarak kaynaştırır. Bu yüzden milliyetleri millet yapan şey istikrarlı bir iktisadi yaşantı ortaklığıdır. Bir milletin millet olduğunu kanıtlayan işaret budur ve milletler bu temel üzerinde birleşip pekişirler.

Dilde ortaklık milletin bir diğer önemli özelliğidir. «Dil, insanların birbiriyle ilişkilerinin en önemli aracıdır» diye yazmıştı Lenin. (Toplu Eserleri, cilt 20, s. 396) bir devlet için dil mutlak bir ihtiyaç değilken, ortak bir dile sahip olmayan bir milli topluluk düşünülemez. Lenin yaşama ortaklığını da milletlerin temel bir özelliği olarak kabul ediyordu. Milliyetler, insanların aynı bölgede birlikte yaşamaları ve birbirleriyle düzenli toplumsal ilişkide bulunmaları sonucunda millet olurlar.

Son olarak, bir halkın maddi ve manevi kültürü, yaşantı şekli, milletin

tarihsel gelişim şartlarını yansıtan gelenek ve görenekleri, sosyo-ekonomik yaşantısı ve ayrıca coğrafi çevresi ortaktak olmazsa milli bir toplumdansöz edilemez. Lenin, her zaman çağdaş toplumda kültürün milli özelliklere sahip olduğunu söylemişti. Enternasyonal kültür gayri milli değildir. (Toplu Eserleri, cilt 20, s. 24).

Milli kültürden söz ederken, burjuva sosyologlarının yaptığı gibi kültür fikri ideoloji fikri ile karıştırılmamalıdır. Onlar burjuva milletlerinde ideoloji birliğine dair kuruntularını kanıtlamak için bu iki fikri özdeşleştirirler. Aslında bir burjuva milletinde ideolojik birlik diye bir şey olamaz, çünkü burjuva milletleri sömüren ve sömürülen her biri kendi ideolojisine sahip, antagonist sınıflardan oluşur. Burjuvazinin milliyetçi, ırkçı, kozmopolitan ideolojisine karşıt olarak proleterya kendi enternasyonalist, sosyalist ideolojisine sahiptir. Milli mesele üzerine eleştirel notlar adlı yapıtında Lenin şöyle diyordu: «Her milli kültür içinde iki tane milli kültür vardır. PRİŞKEVİÇ, GUKOF ve STRUVE'lerin büyük Rus kültürü vardır, ancak aynı zamanda ÇERNİŞEVSKİ ve PLEHANOF'un adlarında belirlenmiş Büyük Rus kültürü vardır.» (Toplu Eserleri, cilt 2. s. 32).

Ancak şurası belirtilmeli, bir millet içinde sınıf çelişkilerinin keskinliği o milletin parçalanmasına işaret değildir. Elbetteki burjuva milletlerinde mündemiç ANTOGANİZMLER kültür bağıni zayıflattır, ancak onu tamamen saf dışı etmez.

Görüldüğü gibi, millet iktisadi yaşantı dil, yaşama alanı, maddi ve manevi kültür bağları üzerinde yükselen

tarihsel olarak oluşmuş bir insan topluluğudur. O bütün bu özelliklerin bir karmasıdır, bunlardan birinin eksikliği milletin henüz yeteriyle gelişmemiş olduğuna işarettir.

Kapitalizm altında milli hareketlerin oluşup gelişmesinin nedenleri nelerdir ve proleteryanın bunlara karşı tavrı ne olur?

Milletlerin ortaya çıkışı ve gelişimi farklı farklı şartlarda baş göstermiştir. Batı Avrupa ülkelerinin çoğunluğunda milliyetlerin millet oldukları dönem merkezi devletlerin oluşmasıyla çakışır. Batı Avrupa için burjuva devrimleri çağı aynı zamanda devletlerin ortaya çıktığı çağdı ve Britanya (İrlanda hariç), Fransa ve İtalya gibi milli burjuva devletleri oluştu.

Öteki taraftan Doğu Avrupa ve Asya'da bazı ülkeler, Rusya, Avusturya, Macaristan ve Türkiye kapitalizminden önce şekillenmişlerdi. Örneğin, 16. yy kadar Rus çarları ve prensleri RUS prenslikleri yanında Rus olmayan halkların oturduğu bölgeleri de içine alan geniş bir devlet kurmuşlardı. Milliyetin bir millete dönüşmesi Rusya'da 17. yy da büyük merkezi bir devletle birlikte başladı ve bölgeler arasında ticaretin gelişmesi ve bir bütün Rusya pazarının oluşmasıyla birleşti. Bu süreç, kapitalizmin yükselmekte olduğu 18. ve 19. yy da daha bir ivme kazandı.

Ülkede egemen durumdakiler toprak ağaları ve kapitalistlerdi. Bunlar durumlarını sağlamlaştırmak için daha genç milletlerin — Ukraynalılar, bieloruslar, Litonyalılar, Latvinyalar, Estonyalılar, Gürcüler, Ermeniler ve diğerlerinin — iktisadi ve kültürel gelişmesini kösteklediler. Kapitalistlerin ve toprak ağalarının çıkarlarını savunan Rus o-

tokrasisi Rus olmayan millet ve milliyetleri baskı altında tuttu.

Diğer çok milletli devletlerde hemen hemen aynı şekilde oluştu. Avusturya Macaristanda egemen durumdakiler Alman toprak ağaları ile kapitalistleriydi. Ve Çek'ler, Polonyalılar, Slovaklar, Ukraynalılar ve diğer halklar ezilen milletler durumundaydılar.

Böylece çok milletli devletler içinde yeni bir toplumsal mücadele biçimi ortaya çıktı. Genişliği, biçimleri ve şiddeti sınıf çelişkilerinin ve o günkü sınıf mücadelelerinin keskinliğine bağlı olan milli harekettir.

Feodal sistemin parçalanmakta ve kapitalizmin gelişip güçlenmekte olduğu ilk dönemde Rusya, Türkiye, İran, Avusturya, Macaristan gibi çok milletli devletler milli baskı ve ulusal hareket alanları oldular.

O zamanlar farklı sınıfların milli kurtuluş hareketi karşısındaki tavırları nelerdi?

Burjuvazi o dönemin milli hareketlerinde öncü güçtü. Kendi sınıf çıkarlarını milli pazar ve ham madde kaynakları üzerindeki taleplerini savunan ezilen milletin burjuvazisi bütün milletin ihtiyaçlarına cevap veren sloganlar öne atıyordu. Ancak gerçekte bu birer bütün olarak milletler arasında değil, metropoliten güçlerin yönetici sınıflarıyla ezilen milletlerin burjuvazileri arasında bir mücadeleydi. Farklı milletlerin emekçi halkının böyle bir niyetleri yoktu. Ezilen millet proleteryaasının burjuvazisinin ve ayrıca köylüler ve toprak ağalarının milli kurtuluş hareketindeki çıkarları farklı farklıdır. Ancak bu işçi ve köylülerin milli baskı siyasetine karşı direnmekten kaçınmaları anlamına gelmez. Bu siyaset en

fazla emekçi halkın zararınadır, çünkü onlar sınıf mücadelelerinden uzaklaşarak milli sorunlarla ilgilenmek zorunda kalırlar, bu da sınıf çıkarlarının uyuşmasına dair teorinin var edilmesi için uygun bir atmosfer oluşturur. Bu yüzden proleterya ve onun partisi milli baskının kaba ya da ince bütün biçimlerine karşı savaşılmaktadırlar.

Lenin milli ilişkilerde iki tarihsel eğilim tanıır. Birincisi, milli yaşantı ve milli hareketlerin uyanışı, bütün milli baskılara karşı mücadele ve milli devletlerin kurulması. İkincisi ise her biçimde milletler arası ilişkilerin gelişmesi ve artması, milli engellerin yıkılması, sermaye, iktisadi yaşantı, siyaset, bilim v.b.'nin milletler arası birliğinin ortaya çıkışı. Her iki eğilim kapitalizmin birer evrensel yasasıdır. (Toplu Eserler, cilt 20 s. 27).

İki eğilim de kendi içinde ilerici-dir, zira birincisi yabancı bir milletçe uygulanan baskıya karşı durmak, gönüllü birleşmeyi teşvik etmek ve sosyalizmin altında milletlerin gönüllü birliği ve kardeş dayanışması için şartları hazırlamak demektir. İkincisi ise milli tecritliğin kalkmasını kolaylaştırmayı üretici güçlerin gelişmesine toplumsal iş bölümünün artmasını ve bir dünya sosyalist ekonomisi için maddi şartların hazırlanmasını içerir.

Ancak kapitalist şartlar altında bu iki eğilim emperyalist siyasetle çatışırlar. Siyasi bağımsızlık kazanma eğilimi emperyalistler tarafından vahşice bastırılır ve iktisadi bağımsızlığı inkâr edilen az gelişmiş ülkelerin köleleştirildiği ve sömürüldüğü şartlarda iktisadi dayanışmayı sağlama eğilimi özgürce izlenemez.

Parti milli program ve siyasetinin

geliştirilirken hareket içindeki bu iki eğilimini göz önüne aldı. (Marksist millî program her iki eğilimi hesaba katar) diye yazıyordu Lenin, (ve ilk önce, milletlerin ve dillerin eşitliğini ikinci olarak, enternasyonalizm ilkesini ve proleteryanın burjuva milliyetçiliğince en ince süzölmüş türü bile olsa kirlenmesine karşı uzlaşmaz mücadele ilkesini savunur) (Toplu eserleri cilt 20 s. 27).

Şimdi de Lenin'in ulusların kendi kaderini tayin hakkı yapıtında yazmış olduğu, Rusyadaki millî meselenin özgül görüşlerini inceleyelim.

İlk nokta 20 yy.'ın başlarında Rusyadaki Rus olmayan nüfusun ana kitlesini köylüler oluşturuyordu. Bunun için, millî mesele özünde Rus proleteryanının farklı milliyetlerin köylülüğüne karşı tavrı idi, işçilerin köylülerle ittifakına ait bir sorundu.

İkinci nokta batı Avrupa ülkelerinin aksine 20. yy'ın başlarında Rusya henüz burjuva demokratik devriminin yapılmamış olduğu bir ülkeydi, bu nedenle Rus olmayan halkların kurtuluş mücadelesi çarlık rejimi ve serflik kalıntılarına karşı genel demokratik hareketin parçasıydı.

Üçüncü nokta Rusya garip bir çok milletli devletti, büyük Ruslar nüfusun bir azınlığı idiler. Rus olmayan milletler (Birkaç istisna hariç) eyaletlerde yaşarken onlar ülkenin kalbinde yaşıyorlardı. Rusya'da millî baskı komşu ülkelerdekinden daha fazlaydı. Bazı hallerde kapitalist gelişme ve eğitim düzeyi millî eyaletlerde (örneğin Polonya, Finlandiya Baltık ülkeleri) merkez Rusyadakinden daha yüksekti. Daha ötesi, Rus eyaletlerindeki ezilen milletlerin bazılarının dışarıda, daha faz-

la millî bağımsızlık ve özgürlüğe sahip akrabaları vardı.

Dördüncü Nokta: Rusyada millî meselenin önemli bir özgül görünüşü şuydu ki, bu mesele burjuvazinin her türlü kurtuluş mücadelesinden ürktüğü emperyalizm çağında çözümlenecekti. Rusyadaki millî mesele ancak proleteryanın öncülüğünde çözülebilirdi.

«Sosyalist devrim ve ulusların kendi kaderini tayin hakkı», «kendi kaderini tayin hakkı üzerine tartışma», «jannius broşürü» ve başka yerlerde Lenin emperyalizm koşullarından hareket ederek ve sömürgeler ve proleter devrim sorunlarıyla bağlantılı olarak, millî mesele hakkındaki teorisini geliştirmeye devam etti.

Millî hareketlerin gelişiminde ikinci dönem emperyalizm çağında başlar. Artık millî pazar mamul mal fazlalığını karşılayamadığından (emekçi kitlelerin tamamıyla yoksullaşması sonucu) millî sınırlar kapitalizme çok dar gelmeğe başlamıştı. Britanya, Fransa ve diğer ülkeler sömürgeci güçler haline geldiler. Millî mesele «millî - sömürgeci» oldu. Mücadelesi metropol ülkeler proleteryanının devrimci hareketiyle — emperyalist sisteme karşı bir bütün olarak — kaynaşmaya başlayan halkların en büyük düşmanı emperyalizm olmuştu. Proleterya ve partilerinin millî hareketteki rolü arttı.

RSDİP 2. kongresinde kabul edilen millî mesele üzerine parti programı milletlerin kendi kaderini tayin hakkı (Madde 9) bölgesel öz yönetim (Madde 3) ve milletlerin mutlak eşitliği (Madde 7) gibi talepleri içeriyordu. Bu önemli konular daha sonra Lenin'in yapıtlarında ve bolşevik partisi karar-

larında geliştirildi ve açıldı. Lenin'in milli mesele hakkında programının esas noktaları şunlardır:

İlk ana nokta milletlerin kendi kaderlerini tayin hakkıdır. «...Milletlerin kendi kaderlerini tayini ve bu milletlerin yabancı milli topluluklardan siyasi olarak ayrılması ve bağımsız milli bir devletin oluşması» (Lenin'in toplu eserleri, cilt 20, s. 397).

Milletlerin kendi kaderlerini tayin hakkı sloganı, mücadelesinde hakları yaklaştırmak için proleteryanın elinde etkin bir silahtır. İşçi sınıfı milletlerin özgür ve gönüllü olarak — zorla değil — birleşmelerini savunduğu içindir ki, istisnasız bütün ezilen ve yoksul bırakılmış milletlere ayrılma hakkı talep eder. Lenin, sosyalist devrimin ezilen milletler ve sömürge halklarına ayrılma hakkını tamamiyle vereceğini — milletlerin demokratik, özgür irade- li birleşme ve konsolidasyonu kolaylaştırmak ve hızlandırmak için — planlı-yordu. Ancak kendi kaderini tayin hakkı şartlar ne olursa olsun ana devletten mutlaka ayrılmak anlamına gelmez. Şu veya bu milletin ayrılma hakkını uygulaması sorununu çözerken, parti, özgül durumu ve böyle bir hareketin gerekliliğini hesaba katar. RSDİP merkez komitesi 1913-Prnino konferansında kabul edilen milli mesele üzerine meşhur çözümden bu ilke bir ikircilik anlamaya yer vermeyecek şekilde tekrar doğrulanmıştır.

Lenin tekrar tekrar milletlerin ayrılma hakkı sloganının doğru olarak anlaşılması ihtiyacından söz etmiştir. ŞAUMYAN'a bir mektubunda şöyle yazar: «genel konuşursak, biz ayrılmaya karşıyız ama, kara yüzlerin büyük-Rus milliyetçiliğinin karşısında ayrılma

hakkını savunuyoruz...» (Toplu Eserler, cilt 48, s. 235 Rusça baskı) başka bir yerde şöyle yazar: «Biz kendi kaderini tayin özgürlüğünü talep ediyoruz... Bu ülkeyi iktisaden parçalamayı ya da ufak devletler ülküsünü düşlediğimiz için değil, fakat, tam karşısı, büyük devletler istediğimiz ve ancak gerçekten demokratik ve gerçekten enter-nasyonalist bir temelde milletlerin daha yakın birliği ve hatta kaynaşmasını, ki bu ayrılma özgürlüğü olmaksızın düşünülemez, dilediğimiz içindir» (Toplu Eserler Cilt 21, s. 413-414).

Açıktır ki milletlerin kendi kaderlerini tayin hakkı sloganının amacı milletleri birleştirmektir, onların birliğini bozmak değil, sloganın etkinliği onun milletler arası ilişkilerde güvensizliği ve ayrıca ilhakçı amaçlara dair kuşku-ları gidermesiydi. O milletleri ve milliyetleri çok uluslu bir sosyalist devlet içinde gönüllü olarak birleştirmek için hazırlıyordu.

Milletlerin kendi kaderlerini tayin hakkının tanınmasının ardından bölgesel özerklik şartı gelir - çok milletli bir devlette milli meselenin çözümü için somut bir yol, bölgesel özerklik, ayrı ekonomi - yaşantı şekli, dil ve kültürü olan, özgül bir milli bileşimdeki insanların oturduğu belli bir bölgeye uygulanır, özerklik sayesinde bir halk büyük bir devlette yaşamamanın nimetlerinden yararlanır, onları kendi ekonomi ve kültürünü geliştirmek için kullanır, ve muhtemel bir saldırgan karşı bağımsızlığını savunabilir.

Bölgesel özerklik ilkesi de ilk kez RSDİP programında (1903) öne atılmıştı. Sonradan RSDİP merkez komitesi Poronino konferansında daha da geliştirildi ve Lenin'in yapıtlarında bilim-

sel gerçeklik kazandı.

Bölgesel özerklik ilkesi Ekim Sosyalist devriminden sonra çok çeşitli gelişme aşamalarındaki millet ve milliyetlerin devlet olarak örgütlenmesinde ve onların iktisadi ve kültürel düzeylerinin yükseltilmesinde etkili oldu. Sovyet özerkliği şartlarında önceki geri kalmış milletler az zaman sonra yeni sosyalist milletlere dönüştüler. Bölgesel özerklik ilkesi diğer sosyalist ülkelerdeki milli meselenin çözümünde de önemli bir rol oynadı.

1917'den önce Bolşevik Partisi ve Lenin federasyon sonucunda işçi sınıfı mücadelesinin merkeziliğinin bozulacağı kaygısıyla federasyon ilkesinin aleyhindeydiler. Ancak, Sovyet sistemi içinde federasyon sorunu tekrar gözden geçirildi, ve Sovyet milletleri ve milliyetleri devlet örgütünün temel biçimi olarak bir federasyon kabul edildi. Bir Sovyet federasyonunun bir burjuva federasyonundan tamamen farklı olduğuna dikkat edilmelidir. Sovyet federasyonu fark milliyetlerin tek devlet birliği içinde gönüllü iş birliğidir.

İktisadi siyasi ve kültürel hayatta tam milli eşitlik milli mesele üzerine Marksist - Leninist programın diğer bir önemli noktasıdır. Kültürel alanda eşitlik, her milliyet ya da milli azınlık için kendi dilinde okullar açma, kitap yayınlama, oyunlar, filmler vb. meydana getirme serbestisi yanında vicdan özgürlüğü anlamına gelir. Bu taleplerde ilk kez RSDİP (1903) programında öne atılmıştı.

Lenin bir devlet dilinin zoraki uygulamasına karşıydı. O, zor tedbirleri almadan, iktisadi ve kültürel gelişme gereksinmelerin «...bir devlette yaşayan milliyetleri... çoğunluğun dilini incele-

meye zorlayacağını» düşünüyordu. (Toplu Eserler, Cilt 20, s. 20).

Devrim öncesi dönemde parti milli eşitlik hakkını genel demokratik taleplerden biri, ezilen halkları devrimci hareketin içine çekmeyi amaçlayan bir talep olarak ele alıyordu. Sosyalist devrimin zaferinden sonra bu halk «Rusyadaki halkların hakları deklarasyonunda (2 kasım 1917) ilan edildi ve daha sonra anayasaya kondu. SSCB Anayasasınının 123. maddesine göre SSCB yurttaşlarınının tüm iktisadi kültürel ve sosyal hayat alanlarında milliyet veya ırk farkı gözetilmeksizin eşitliği değişmez bir yasadır. Son olarak, iki diğer önemli nokta - millet ve milliyetlerdeki emekçi insanların sömürücü sınıflara karşı sosyal özgürlük ve bağlılığı, parti, sendikalar ve diğer halk kurumlarınının bütün milletlerin işçileri için aynı olan enternasyonal ilke üzerinde örgütlenmesi.

Marksizm - Leninizm klasikleri işçilerin milli ve enternasyonal görevlerinin özdeşliği ve ayrılmazlığı ilkesini kanıtlar. Onlar proleteryanın sermaye boyunduruğundan kurtuluşu ve sosyalizm, komünizm inşasınının tüm işçiler için enternasyonal görev olduğunu öğretirler.

Bütün milletlerin işçilerinin ortak çıkarları ve ilerici isteklerini yansıtan proleter enternasyonalizmi halklar arasında düşmanlık tohumları eken burjuva milliyetçiliği ile taban tabana zıttır.

«Burjuva milliyetçiliği ve proleter enternasyonalizmi» diyordu Lenin. «Bunlar kapitalist dünyadaki iki büyük sınıf kampına karşılık gelen ve milli meselede iki siyaseti (hayır, iki dünya görüşünü) ifade eden birine uzlaşmaz

düşmanlıkta iki slogandır» (Toplu Eserler, cilt 20 s. 26) Proleter enternasyonalizmi milli baskıya karşı mücadele eden dünya işçilerinin bayrağıdır.

Parti milli mesele programını oportünistlerle keskin mücadeleler içinde geliştirdi ve yürüttü. Lenin ve diğer Rus marksistleri oportünist sözde milli ve kültürel özerklik programını reddettiler. Bu program ikinci enternasyonal liderleri Bauer ve Renner tarafından onların idealist millet teorisi temeli üzerinde hazırlanmıştı. Onlar milli meseleyi reform yoluyla çözmeyi önerdiler. Kapitalist sistem şartlarında milletlere belli haklar vererek plân çok milletli devlet içerisinde milli birlikler oluşturmaktı, öyle ki her yurttaş böyle bir birliğe katılabilecekti. Mutlak iktisadi ve siyasi yetki egemen milletin kapitalistleri ve toprak ağaları elinde kahrken milli birlikler yalnızca kültürel sorunlarla uğraşacak olan kendi parlamentolarını seçebileceklerdi.

Bu programda parti, sendikalar ve diğer işçi birlikleri milli ilkeye göre örgütleneceklerdi. «Milli mesele üzerine notlar» da ve başka bir sürü eserinde Lenin «Milli ve kültürel özerklik» programının milliyetçi, karşı-devrimci, reformist ve proleter hareketine zararlı olduğunu göstererek reddetmiştir. Gerçekte, programın işlemediği olanaksızdı, zira egemen milletlerin mülkiyetli sınıflarının asla ezilen milletlerin kendi kültürlerini geliştirmeleri için gerekli siyasi ve iktisadi şartları yaratmaya niyetleri yoktu.

Program ruhta oportünistti. Çünkü egemen milletin ayrıcalıklarını savunuyor ve milli meselenin reformla - kapitalist sistemi devrim aracı ile değiştirmeden - çözülebileceği kuruntusunu

yaratıyordu. Program kavram olarak burjuva milliyetçisiydi, çünkü milli kültür kimliğini, onun bir milletin yaşadığı temeli olduğunu ileri sürerek, ön plana yerleştiriyordu. Gerçekte sınıflı toplumlarda sınıflardan bağımsız kültür olamaz. Her kapitalist millete egemen burjuva kültürünün yanında demokratik kültür unsurları görülür, zira her millette işçiler, yaşama şartları kaçınılmaz olarak demokrat ve sosyalist ideolojiyi doğuran sömürülen kitleler vardır.

Milli ve kültürel özerklik programı milletler içindeki sınıf çelişkilerinin üstüne yaldızlı bir örtü çekiyordu. Proleteryayı emekçi yığınları milli ilkeye göre yeniden gruplara ayırmak ve enternasyonal birliği zayıflatmak için tasarlanmıştır. Programlarını uygulayarak Avustralyalı oportünistler sosyal demokrat partiyi, milli ilkeye göre altı partiye böldüler, sendikaları teorit olmuş milli gruplara parçaladılar.

1903'te RSDİP İKİNCİ Kongresi Bund'un önerdiği «milli ve kültürel özerlik» programını reddetti. Fakat daha sonraları Kafkas Menşevikleri ve Troçkistler'in de katıldığı Bundistler bu programı va'z etmeye devam ettiler. Parti görevleriyle 1913 Poronino toplantısında RSPİD Merkez Komitesi bunların «milli ve kültürel özerklik» fikriyle aşırı meşguliyetlerini kesinlikle kınadı. Gorki'ye vazdığı bir mektupta Lenin şöyle diyor: «Hayır Avusturyadaki iğrenç durum burada olmayacak. Biz izin vermeyeceğiz.» (Toplu Eserler, cilt 35, s. 85).

«Milli ve kültürel özerklik» programı, Avusturya - Macaristan'la birlikte hiç bir yerde pratik uygulama bulamadı ve genelde tam bir başarısızlıktı.

Lenin'in Rosa Lüksemburg'un milli mesele konusunda yaptığı türden «sol» hataları eleştirmesi de bahse değer. 1908'de yazılan Milli Mesele ve Özerklik başlıklı makalede Rosa Lüksemburg ayrılmayı da içeren milletlerin kendi kaderlerini tayin hakkının cüce devletlerin ortaya çıkışına ve proleteryanın tecrit olmuş öncü müfrezeler halinde bölünmesine gideceğini ve böyle bir hak talebinin emperyalizm şartlarında uygunsuz olduğunu iddia etmişti. «Milletlerin kendi kaderini tayin hakkı»nda Lenin Roza Lüksemburg'un tezlerinin çürüklüğünü sergiledi. Yoğunlaşan devrimci milli kurtuluş mücadelesinin bir sonucu olarak Asya'da ve Avrupa'da bir sürü bağımsız devletin ortaya çıkması Lenin'in tahmininin ne kadar doğru olduğunu göstermiştir.

Lenin'in milli mesele programı tek doğru alandır ve hâlâ da öyledir. Marksist - Leninist teorinin önemli bir bölümü olarak bu program Sovyetler Birliği'nde tamamiyle uygulanmıştır. O bütün sosyalist ülkelerde milli meseleyi çözmekte temel idi.

Lenin milletler ve milli hareketlerin başlangıcı ve özünün materyalist bir anlayışını o milli meselenin genel proleter devrimi ve proleterya diktatörlüğü sorununun bir parçası olduğunu gösterdi. Milli hareketleri inceleyen Lenin iki eğilim algıladı. Bu, milli meselenin özünü kavramak ve çok milletli devletlerde bu meselenin çözülmesi için doğru bir siyaset ortaya koymak konularında müstesna öneme haizdir. O milli kurtuluş hareketinde işçi sınıfının öncü olmasının bilimsel gerçeklerini vermiş, bir milli kurtuluş hareketinde yer alan halkın sınıfsal birleşiminde her çağ ve her ülkede tek mevcut

tarihsel şartları hesaba katmak gerektiğine işaret etmiştir. Milli mesele hakkında Lenin'in eserleri ve bolşevik kararları Marksist proleterya enternasyonalizmi ilkesini tekrarlamış ve 2 Enternasyonal liderlerinin ve sonradan şovenizm ve milliyetçiliği körükleyen takipçilerin oportünist teorilerini açığa çıkarmıştır.

Lenin'in milli mesele programı ile silahlanmış olan komünist ve işçi partileri kapitalizme karşı demokrasi, barış ve sosyalizm mücadelesinde ezilen halkları kendi yanlarına çekebildiler.

Sosyalist devrim ve onu izleyen sosyalist inşa muhakkak milli baskının yok olmasını ve milletler arasında eşitlik ve kardeşçe dayanışmanın tesisini gerektirir. Bu bütün ülkeler ve halklar için ortak bir yasadır. Lenin'in milli mesele programının uygulanması konusunda sovyet deneyi dünya çapında bir tarihsel öneme haizdir. Bu deney bütün dünyadaki ilerici liderlerce incelenmektedir.

Sosyalist toplumda milli meselenin çözülmesi konusunda komünist ve işçi partileri SBKP'nin ve onun geçirdiği tecrübenin geliştirdiği teorik temellere güvenirlir. Bu ülkeler halkları bir milli yeniden doğuş dönemini yaşıyorlar - yeni sosyalist milletler olarak, sosyalist ülkelerde milletlerin tam bir eşitliği söz konusudur. Hepsini aktif olarak devlet yönetiminde yer alırlar. Bütün milletler kendi ekonomilerini kendi kültürlerini geliştirmek ve kendi dillerinde eğitim görmek için eşit fırsata sahiptir.

Avrupa ve Asyanın birçok ülkesindeki sosyalist devrimlerin zaferinden beri sosyalist milletlerin sayısı büyümektedir. Bir dünya sosyalist sistemi

büyük sosyalist milletler topluluğu ortaya çıktı. Onlar arasındaki ilişkiler tam eşitlik, bölgesel bütünlüğe saygı ulusal bağımsızlık ve iç işlere karışmama ilkeleri üzerine dayandırılmıştır. Sosyalist dünyada devletler arası ilişkilerin yepyeni iktisadî, siyasî, teknik ve kültürel işbirliği ve yardımlaşma üzerine oturtulmuş bir türü geliyor.

SSCB milli siyasetinin bugünkü ana eğilimi tüm Sovyet halklarını her milletin bütün dallarda gelişmesi komünist inşada daha fazla iş birliği ve yardımlaşma temelleri üzerinde yakınlaştırmak aralarındaki dostluk ve kardeşliği güçlendirmektir. Parti milli mesele hakkında Lenin'in programını geliştirmiş olup bugün komünist inşa sürecindeki milli ilişkiler alanında çıkan yeni sorunlara bu program temelinde çözümler bulmaktadır.

Lenin'in programının SSCB'de ve diğer sosyalist ülkelerde uygulanması milli mesele için, sömürgeci baskıdan kurtulan bütün milletlerin izleyebilecekleri bir çözüm örneği sağladı. Onlar milli canlanışı meydana getirmek çabalarında SSCB ve diğer ülkelerin deneyimini kullanıyor ve yardımına güveniyorlardı.

Hâlâ sömürgecilik boyunduruğu altında olup Lenin'in programından ilham almış halklar bağımsızlık, eşitlik ve özgürlük mücadelelerine devam ediyorlar.

Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerin pratiği gösteriyor ki ancak sosyalizm halkları bütün üyelerin kendi iradelerini uygulamada eşit ve özgür olduğu sıkı bağlı bir aile halinde birleştirir ve onlara iktisadî ve kültürel ilerleme getirir.

**APN tarafından yayınlanan
broşürden alınmıştır.**

TÜSTAV

SBKP'nin Yapısında ve Eyleminde DEMOKRATİK MERKEZİYETÇİLİK

II

P. A. RODİONOV

Çalışma ve yönetici eylemde kolektiflik ve parti içi demokrasi, daha önce de belirtildiği gibi tümüyle organik biçimde partiye aittir ve demokratik merkezîyetçilik ilkesinin en önemli belirtilerini oluştururlar. Bunlar SBKP'nin varoluşunun ilk günlerinden beri eylemini belirler. Bunları teyid etmek üzere burada bazı örnek ve veriler verdik. Bu belirtiler en büyük gelişmelerini gene de barışçı sosyalist oluşum yıllarının objektif tarihsel koşullarında göstermişlerdir.

Antikomünizmin ideologları, örneğin R. Riedler, A. Morehead, G. Randı, F. Stepun gibi, SBKP'nin tarihinin çarpıtıcıları, Lenin'in merkezîyetçiliği tanıdığını, ama parti içi demokrasiyi, parti yönetiminin kolektifliğini reddettiğini ve partiye hakim olmaya çalıştığını söylerler. Bu tür iddiaları modern revizyonistler de ileri sürerler. Onlara karşı ancak şöyle denebilir: Hayır baylar, Lenin demokrasi ve kolektifliği reddetmemiş, aksine her biçim ve tarzda geliştirmiştir.

Partide ve merkez komitesinde gerçek kolektifliğin sağlanması, V. I. Lenin'in sürekli ve pek ciddi olarak üzerinde durduğu birşeydi. X. Kongrenin kapanış konuşmasında; politikanın en önemli konuları ve çizgilerinin merkez komitesince aydınlatılmadığını, bunsuz politik çalışma olamayacağını özellikle belirtmiştir.

Politbüro ve merkez komitesinin örgütlenme bürosunun oturumlarına nesnel, özgür ve gerçek kolektif aydınlatma egemendi. V. I. Lenin yoldaşların görüşlerine büyük dikkat gösteriyordu. Kolektifliğe en kesin bir şekilde uyul-

masında daima bir örnekti; hiç bir zaman ilkeli davranıştan taviz vermemiştir. Aynı zamanda görüşlerini şartsız kabul ettirmeye çalışmıyor, ikna etme yöntemi ile çalışıyordu. Toplu eserlerinin tam yayınının 50. cildinde, Lenin'in, M. F. Andrejewa'nın, halk komiserleri heyetince çözümlenmiş olan bir soruna dair yol göstermesi için önerisine verdiği cevap yayınlanmıştır. Lenin bu öneriyi yerine getirmemiş ve şunu yazmıştı: «Ben heyetteki arkadaşların isteklerine ve verdikleri kararlara karşı hareket edemem.» (11).

Lenin'in, A. I. Okulow'a cevabı da dikkate değer. Okulow, Lenin'e bir politik - edebi gazetenin yayını konusunda başvurmuş ve parti çizgisini izleyeceğini söylemişti. Lenin ona şu cevabı vermiştir: «Yoldaş Okulow! Rica ettiğiniz tavsiyeyi size gönderemeyeceğim için çok üzgünüm. Bunu kişisel bir tavsiye olarak severek yapardım. Ama durum böyle değildir. Bu bir politik sorundur ve bunu Politbüro'ya götüreceğim» (12). Gazetenin yayın izni RKP (B) merkez komitesince verilmiştir.

Lenin'in kolektif organların kararlarına ve birlikte çalıştıklarının görüşlerine sınırsız saygısına dair bir çok örnek verilebilir. O sürekli olarak partinin ve ülkenin yönetimindeki kolektiflik ilkesinin kesinlikle yerine getirilmesi çabasında idi. Lunatscharski'nin belirttiği gibi, Lenin kelimenin gerçek anlamıyla kolektif çalışma adamıydı (13). Bütün büyük ve itirazsız otoritesine, yetkilerinin geniş kapsamlılığına rağmen, o hiç bir zaman kolektif organların görüşme yetkisine giren sorunlarda tek başına karar vermemiştir. O, partinin ve halkın sınırsız güvenine sahipti ve bunu hiç bir zaman istismar etmemiştir. Buna karşın antikomünizm ideologlarının, parti için demokrasinin Lenin'e yabancı olduğu ve onun merkeziyetçiliğin propagandasını yaptığı ve yaygınlaştırdığı iddiaları ne gibi bir değer taşır ki. Bu iddiaların iftiracı karakteri pek açıktır.

Gerçek, Lenin'in daima partinin yoğun eyleminde merkeziyetçilik ve demokrasinin akıllıca birleştirilmesi için ve parti oluşumunun ilkelerinin, bunların içinde demokratik merkeziyetçilik ve yönetimin kolektifliği ilkelerinin de zedelenmesine ve saptırılmasına karşı çıkmış olduğudur. Lenin ve parti bu tür saptırmalara karşı kararlı bir biçimde mücadele etmiştir.

Lenin'in temel kuramlarının ışığında, parti içi demokrasinin her yönlü gelişmesi, yönetimin kolektifliği ve parti üyelerinin yaratıcı inisiyatifinin ve kişisel eyleminin gelişmesi için parti sürekli olarak çaba göstermiştir. Yalnızca kişi kültürünün özellikle görüldüğü yıllarda, demokratik merkeziyetçiliğin bir yönü olan parti içi demokrasi önemli ölçüde zayıflamıştır.

Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin 50. Yıldönümünde SBKP Merkez Komitesi tezlerinde buna şöyle değinilmiştir: «Bu çarpıtmalar çok ciddi olmakla beraber, sosyalist toplumun karakterini değiştirmemiş ve sosyalizmin temel direklerini sarsmamıştır. Parti ve halk komünizme sapasağlam bağlıydılar ve güçlükleri, zaman zaman başarısızlıkları ve yanlışları yenerek, büyük beceri ile çalıştılar ve Lenin'in ideolojisini gerçekleştirdiler» (14).

Bizim bunun üzerine burada konuşmamızın nedeni, herhangi bir şekilde

marxizm - leninizme ve komünist partinin tabiatına tamamen yabancı bu görünümün zararlarını hoşgöstermek için değildir. Kişi putlaştırmanın nereye götürülebileceğini çağımızda pek açık olarak Çin örneğinde görüyoruz: Çin'de Mao Tse - Tung'un etrafındaki kişi putlaştırması allah tapımcılığına eşdeğer olduğu bir zirveye çıkartılmıştır; hem ülke içinde hem de dışında pek büyük zararlar vermektedir.

Burada herşeyden önce bir kez daha, her tarihi, her sosyal - politik problemin — bunların içinde demokratik merkezîyetçilik ilkesinin gerçekleştirilmesi sorununun da— objektif ele alınmasının acil gerekliliğinin altını çizmeliyiz. Bu görünümün, hataların ve eksikliklerin eleştirisi bayrakları altında kahraman geçmiş gözden kaçırmamalı, birinci 5 yıl planının devrimci savaşçılarının hatıraları bulanıklaştırılmamalı ve milyonlarca cesur ve serin kanlı insanın, sovyet ülkesinin lenin ideallerine inançları ile güçlenmiş olan şanlı yurtseverlerini yetiştirmiş olan partinin rolü küçültülmemelidir. Partinin tarihi çarpıtılmamalı ve hata ve çarpıtmaların eleştirisi bahanesiyle parti yapısının leninist ilkeleri, bu arada demokratik merkezîyetçilik ilkesi de şüphe altında bırakılmamalıdır.

İşte doğrudan bu nedenle parti her zamanki gibi, ne yönden gelirse gelsin, geçmişin hatalarıyla spekülasyon denemelerine karşı çıkmaktadır. Tek yönlü girişimlere, örnek olarak bazıları bir çok ağaçtan ormanı görmez veya çocuğu banyosuyla boşaltmaya kalkarsa, buna parti karşı durur.

SBKP merkez komitesinin Vladimir İlyiç Lenin'in 100. doğum günü tezlerinde şöyle denmektedir: «Parti sosyal süreçlerin karakterini analiz eder ve kitlelerin tecrübelerini genelleştirir. Gelişme yollarını önceden çizer. Yeni olanaklar bulur, güçlükleri ve çelişkileri yenmeyi sağlayan tedbirleri öngörür. SBKP iktidarın istismarına ve sosyalist demokrasinin ve devrimci kanunsallığın yaralanmasına götürmüş olan kişi putlaştırmasını kesinlikle mahkum eder. Aynı zamanda toplumsal gelişmenin kanunlarına ve kolektif organların görüşlerine aldırılmayan ve bilimsel yönetimi afaki kararlarla kaldıran subjektivizmi de mahkum eder. Bu tür olumsuz görünümün yok edilmesinin garantisini; parti ve devlet yaşamında Leninizmin kesinlikle uygulanması yönetimin kolektifliği ilkesinin tutarlı gerçekleştirilmesi ve kitlelerle geniş bağların kurulmasıdır.» (15)

Ayrıca bu tezler, halkımızın ve partimizin şanlı geçmişini küçültmeye, aşığılamaya yönelik kimselere karşı olan bir temel kuramı içermektedir. Bu konuda şöyle denmektedir: «Parti sosyalist oluşumun tarihine çamur atmak, ulaşılmış devrimci ereklere saklamak ve marxizm-leninizmin ilkelerini revize etmek amacıyla kişi putlaştırması ve subjektivizme dair eleştirileri, halkın ve sosyalizmin menfaatlerine karşı kullanmaya yönelik bütün denemeleri reddeder.» (16)

Böylesi denemelere girişen herkes, isteyerek veya istemiyerek —ki objektif olarak zararı bu nedenle daha az değildir— objektif ve çok yönlü olarak şu veya bu görünümü, bu arada aşırı karmaşık ve çelişikliğini de analiz etmek ve bu analizden doğru sonuçlara varmak sorumluluğunu koyan tarihsellik ilkesin-

den ve marxist - leninist metodolojinin temel işlemlerinden sapmayı getirirler.

Tarihi olayların ve verilerin incelenmesi, partimizin daima sosyalist oluşumun görevlerinin çözümünde kitlelerin kolektif öncüsü ve örgütleyicisi olarak öne çıktığını ispatlarlar. Bazan çok ciddi biçimde de olmuş olsalar bile, parti içi demokrasi ve yönetimin kolektifliği ilkelerinin ve taleplerinin zedelenmesi bu sonuçlamaların inkarına götürmemelidir.

Parti tarafından olumsuz sonuçların yok edilmesi ve Lenin'in SBKP'nin öncü eyleminde belirleyici temeli oluşturan kolektiflik ilkesinin yeniden yerine oturtulması ve geliştirilmesi için alınan enerjik tedbirler, partinin tüm eylemi üzerinde elverişli etkiler yaptılar ve parti örgütlerinin savaş gücünü yükselttiler; partinin kitlelerle bağıını genişlettiler ve sağlaştırdılar.

Parti ve örgütlenmesi ilkelerinin Lenin öğretisinin geliştirilmesinde SBKP'nin XXII. kongresi, özellikle kongrece kabul edilen üçüncü program ve SBKP'nin yeni tüzüğü ile büyük bir katkıda bulunmuştur. Parti çizgisi burada parti içi hayatın her yönlü demokratize edilmesi, partinin görevi için her komünistin sorumluluğunun ve aktifliğinin artırılması, kararlarının yerine getirilmesi için vücutlandırılmasını bulmuştur. Tüzüğe parti yönetiminin en yüksek ilkesi olarak kolektiflik üzerine özel bir temel kuram alınmıştır.

SBKP tüzüğündeki esaslı değişiklikler ve katkılar partinin örgütleyici çalışmasını komünist oluşumun görevlerinin seviyesine çıkarmak amacını taşıyorlardı. SBKP'nin tüzüğü ve programına demokratik merkezizetçilik ilkesini geliştiren temel kuramlar işlendi. Bu en önemli parti dökümanlarında Lenin'in parti öğretisinin sonuçlandırıcı ana düşüncesi, yani politik ve örgütsel yönetimin organik birliği vücut bulmuştur.

Lenin'in bu düşüncesi SBKP merkez komitesinin Ekim oturumunda ele alınmış, (1964) ve XXIII. parti kongresinin kararlarına yansımıştır. Hem merkez komitesinin Ekim oturumu, hem de XXIII. kongre, parti hayatına dair leninist ölçülerin ve parti oluşumunun leninist ilkelerinin zaferiyle geçmiştir.

XXIII. Parti kongresinin kararları, bunların arasında SBKP'nin tüzüğündeki kısmi değişiklikler; gerçek bir kolektif çalışma ve öncü yönetim ve parti içi demokrasinin daha derin, çok yönlü ve tutarlı gelişmesi, komünistlerin parti örgütlerindeki meseleleri ve tümüyle parti içi sorumluluklarının artırılması için elverişli koşulları yaratmıştır.

XXIV. Parti kongresi komünist oluşumun yeni, önemli bir kilometre taşıydı. Burada, pratiğin SBKP XXIII. Parti Kongresinin parti oluşumunun temel sorunlarına dair ana çizgilerinin doğruluğunu ve yaşama gücünü bütünüyle kanıtlağığı onaylanmıştır. Bu ana çizgilerin tutarlı uygulanması; parti saflarını daha da sağlaştırdı, komünist oluşumun tüm sahalarındaki nüfuzunu güçlendirdi ve kitlelerle olan bağlarını daha sıklaştırdı. Bununla ilgili olarak, parti çizgisinin gerçekleştirilmesinin, parti hayatında leninist ölçülerin tutarlı uygulanması açısından, subjektivizmle ilintili hataların kesinlikle yok edilmesindeki çok değerli rolünün altını çizmek gerekir. Bu da yeniden ekonomik ve politik görevlerin başarılı çözümünü mümkün kılmıştır.

XXIV. Parti kongresi parti içi demokrasinin daha gelişmesine dair sorunlara çok büyük ilgi ve dikkat göstermiştir. Partinin oluşumu ve gelişiminin tüm basamaklarında demokrasi, şimdi özel, birincil derecede önem kazanmıştır. Bu önem her şeyden önce gelişmiş sosyalist toplumun, sosyalist demokrasinin her yönlü gelişmesinin, milyonlarca ve milyonlarca insanın üretimin, devletin meselelerinin ve toplumun yönetimine, partideki hayatın demokratik temellerinin her yönlü ve tutarlı genişletilme görevine özel bir titizlikle (kendiliklerinden) girmiş olmaları, parti politikasının pratik gerçekleştirilmesi ve uygulanması, işlenmesinde komünistlerin aktifliğinin daha artırılması koşulları altında kristalize olmaktadır. Bu nedenle merkez komitesinin SBKP XXIV. parti kongresine verdiği çalışma raporunda altı çizildiği gibi, parti ve merkez komitesi geçen yıllar boyunca sarsılmaz bir şekilde parti içi demokrasinin daha geliştirilmesi, parti hayatında lenin'in ölçülerine uyulması ve komünistlerin aktifliğinin artırılması çizgisini izledi.

Şimdiki koşullar altında demokratik merkezîyetçilik ilkesinin gelişmesi en başta parti içi demokrasinin derinleşmesi ve gelişmesi yönünde oluşmaktadır. Parti, komünist toplumu kurmakta olan sovyet halkının öncüsü olarak gitgide artan rolünü yerine getirebilmek için, kendi parti içi hayatının örgütlenmesinde de önde gitmeli ve komünist oto yönetimin en mükemmel biçimlerinin, çalışmanın yönetiminin gerçekleştirilmesi ve uygulanması, işlenmesinde örnek ve emsal olmalıdır.

Partide parti organlarının seçilebilirlik ve hesap verme mecburiyeti ilkesi tutarlı, kesin bir şekilde gerçekleştirilmiştir. Bu demokrasinin ikna edici ve belirgin bir ifadesidir. Çünkü demokrasi Lenin'in gösterdiği gibi, esasında seçilebilirlik ilkesinin genel uygulamasıdır (17). Kollektif yönetim ruhu kendini kabul ettirmiştir. Bu merkezde ve yörel düzeyde kollektif parti organlarının rolünün arttırılmasında, ifadesini bulmuştur. Tüm iç ve dış politikanın, partinin tümünden eyleminin sorunları geniş demokratik temel konum üzerinde müzakere edilir ve sonuçlandırılırlar. Parti içi hayatın genel tonu hissedilebilir biçimde mükemmelleşmiştir.

SBKP merkez komitesinin eylemi, yönetimin kollektifliği ve parti içi demokrasi ilkelerinin sarsılmaz ve tutarlı gerçekleştirilmesi için mükemmel bir örnektir. XXIV. parti kongresinin bir çok delegeşi, komünist oluşumun problemlerine bilimsel olarak eğilmenin, çalışmada nesnellik ve kollektifliğin, meselelerin esasına derin nüfuz etmenin, bir parti örgütüne anlık görevlerin çözülmesi ve ortaya çıkan güçlüklerin yenilmesi için zamanında yardım edilmesinin, SBKP merkez komitesinin ve yürütücü organlarının yönetiminin üslup ve yöntemleri için karakteristik olduğunu vurgulamışlardır.

Bu açıdan yörel alanda da sevindirici değişiklikler olmuştur. Burada yalnızca plenumların, parti komitesi bürolarının ve temel örgütler toplantılarının düzenli yapılmasına, bunların seviyelerinin yükseltilmesine değil, ayrıca bu organların pratik eylemlerinin sonuçlarının ve içeriklerinin önemli ölçüde zenginleştirilmesine de gidilmektedir. Çoğu hallerde güncel hayatın ortaya koy-

duğu sorunlar tartışmaya konur ve bunlar yüksek bir nesnellik, s¼rekli artan istemler ve ilkesel eleştiri-özeleştiri atmosferinde açıklanırlar.

Parti organlarının hesap verme sistemi önemli l¼de genişletilmiştir. Bir çok parti rg¼tlerinde il ve Şehir yönetimleri, çalışmaları ve parti konferansı kararlarının yerine getirilmesi üzerine hesap verirler. Birçok Şehir, il ve bölge yönetimlerinin ve birlik cumhuriyetlerinin kom¼nist partilerinin merkez komiteler oturumlarında, parti komitesi b¼rosunun plenumları arasındaki eylemi üzerine bilgi verilir.

SBKP Merkez Komite Raporunda ve XXIV. Parti Kongresinin kararlarda, partinin eyleminde ve hayatta demokrasinin her ynl¼ gelişmesi için çalışma ve yönetimde kolektifliğin temel konularının genişletilmesi için tedbirler tesbit edilmiştir. Kongre her parti rg¼t¼nde kararların gerçekleştirilmesi, uygulanması, işlenmesi ve tartışmasında kom¼nistlerin aktif biçimde katılmasının sağlanmasının gerektiğini, eksiklerin d¼zeltilmesi için denenmiş yöntem olarak eleştiri-özeleştirinin geliştirilmesinin gerektiğini göstermiş ve belirtmiştir.

Parti kongresinde, partinin, eksiklikler ve yetersizlikler, çalışmamızı engelleyen işe yaramamazlık ve eskilik üzerine yapılacak nesnel eleştiri-özeleştirinin geliştirilmesi ve kesinlikle desteklenmesine ilkesel olarak önem verdiği ve Lenin'in vasiyeti olan, partimizin hiç bir zaman herşeyi daha iyi bilenlerin, ukalaların partisi olmasına izin verilmemesinin kom¼nistler için kutsal olduğu özellikle belirtilmiştir.

Halka karşı tarih¼ sorumluluğun ve görevlerin bilinci partiyi kendi kendisiyle memnun olmaktan korumaktadır. Bu, partiyi, eylemini her ynl¼ ve gerçekçi tahmin etmeye, hem Şüphesiz elde edilmiş olan, parti ve halkın gururlandığı başarıları, hem de g¼¼kleri, eksiklikleri ve z¼mlenmemiř görevleri görmeye yetenekli kılar. Parti bu g¼¼kleri ve yetersizlikleri yalnızca tanıyabilecek değil, aynı zamanda bunların yenilmesi için herşeyi yapabilecek durumdadır. Çeşitli parti forumlarına iştirak edenler eylemlerinin analizi ve değerlendirilmesinde bu durumdan yola çıkarlar.

Kom¼nistler yanlışık ve eksiklikleri yalnızca bulma kabiliyetinde olmayıp, onları gidermekle görevlidirler. Ama bu elbette hiçbir aşırılığa, sahtekarlığa ve kayırmacılığa izin vermeksizin, hayatı kanıtlayan bir çıkış noktasından olmalıdır. Diğer bir deyişle, partiye ait bir çıkış noktasından uygulanan ve partinin sağlamlaştırılmasını ve ileriye doğru gelişmemizi engelleyen t¼m muhafazakarlık ve rutin çalışmayı yenmeyi amaçlıyan, Majakowski'nin dediği gibi pisliliği s¼p¼ren ve bizim sağlığımız ve g¼c¼m¼z için belirtilerin en iyisi olan bir eleştiri olmalıdır.

Bunların yanısıra dışımızdan bazıları, pek severek eleştirinin diğer bir karakterde ve yönde olmasını arzu ediyorlardı. Daha iyi bir amaç için saygıdeğer olabilecek bir gayretkeşlikle, partimizin tarihinin arpıtıcıları, SBKP içindeki fraksiyon ve gruplaşmaların yaşaklanmasının aynı zamanda, örneğin öz¼c¼ bir ne sahip «D¼nya Kom¼nizmi için El Kitabı»nın yazarlarının arzu ettiği gibi,

eleştirinin yasaklanması anlamına geldiğini de ispatlamak üzere acele ederler. Ayrıca bir parti üyesi için eleştiri hakkından faydalanmasının, partinin bunun yolunu tıkamış olduğu, daha önce eleştiride neyin faydalı, neyin zararlı olduğunu belirlediği için güç olduğunu iddia eden W. Leonhardt gibileri de vardır.

Partimiz komünistlerin haklarının her türlü zedelenmesine, parti hayatının ve politikanın sorunlarının çözümüne katılmanın her türlü sınırlamasına, parti içi demokrasi ve demokratik merkezîyetçilik ilkesinin özüne yönelik herşeye karşı gelmiştir ve gelmektedir. Parti bir komünistin açıkça görüşlerini öne sürmesini ve görüş açısını savunmasını, tüm partinin hiçe sayılması olarak değilse bile, ilgili parti organının ve yöneticilerinin otoritelerinin gömülmesi biçimine getirmeye yönelik aşırı işgüzar yöneticileri mahkum eder. Bu tür olaylar kuramsal olarak kesin direnmeyle karşılaşırlar.

XXIV. Parti Kongresinin kararları parti hayatında demokrasi, eleştiri ve özleştirinin daha kapsamlı ve daha tutarlı bir gelişimi için ön koşulları yaratmış, parti örgütlerinin eylemlerine güçlü bir yeni itme vermişlerdir. Bugün bunun temel ortamını büyük ölçüde tüm sorunlara bilimsel eğilme, kolektiflik ve nesnellik, çok biçimli gerçeğin çok yönlü analizi, komünistlerin ve partisiz çalışanların geniş kitlelerinin tecrübeleri ve çalışmada eksiklikleri hoşgörmeyen, sabırsız bir davranış oluşturmaktadır.

Parti kongresinin parti oluşumu alanındaki kararlarıyla yönlendirilen parti örgütleri, partinin yoğun çalışma yöntemlerinin mükemmelleştirilmesinde, parti hayatında leninist ölçülere kesinlikle uyulmasında ve parti saflarının birleşmesi ve politik örgütsel daha sağlamlaştırılmasında büyük bir çalışma ortaya koymuşlardır. Burada parti içi demokrasinin gelişmesine ve komünistlerin aktifliğinin artırılmasına birincil derecede önem verilmektedir. Komünistlerin aktifliğinin büyümesinin ikna edici bir kanıtını bu sıralar, partinin temel örgütlerindeki seçim raporları toplantıları oluşturmaktadır. Bu toplantılar için, komünistlerin yalnızca hazırlanmasına katılmaları değil, ayrıca bunları aktif olarak biçimlendirmiş olmaları karakteristiktir. Hesap vermeler ve seçimler ki bu özellikle önemlidir, komünistlerin politik olgunluğunu, kendilerinden ve partideki yoldaşlardan artan taleplerde bulduklarını, parti örgütlerinin tüm eylemlerinin sürekli olarak düzeltilmesine, iyileştirilmesine gösterdikleri büyük ilgiyi açıkça ortaya koymaktadırlar.

Parti organlarının komünistlerin eleştirisel yol göstermelerinin ve tekliflerinin gerçekleştirilmesine dair çabaları daha da kuvvetlendirilmiştir. Parti komiteleri ve temel örgütler bu teklif ve yol göstermeleri normal olarak zamanında müzakere eder ve kabul edebilir bulunan, dikkati çeken tekliflerin gerçekleştirilmesi için tedbirleri alırlar. Bir çok parti örgütünde, hatta belki çoğunda parti toplantılarında komünistlerin parti görevlerini nasıl gerçekleştirdiklerini ve kendi eleştirisel görüşlerinin nasıl göz önüne alındıklarını anlatmaları iyi bir gelenek olmuştur.

Parti çalışması artan bir biçimde açık yapılmakta, parti içi bilgi alışverişi sürekli iyileştirilmekte ve böylelikle demokratik merkezîyetçilik ilkesinin en

önemli taleplerinden birine uyulmaktadır. Bu konuda SBKP merkez komitesinin eylemi iyi bir örnektir. Merkez komitesi, parti örgütlerine ve tüm komünistlere düzenli bir şekilde parti içi hayatın, ülkenin iç ve uluslararası durumunun en önemli sorunları üzerine bilgi vermektedir. Buna ait bir örnek SBKP merkez komitesi sekreterleri ve politbürosu üyeleri ve adaylarının, ülkenin en büyük parti örgütlerindeki aktif toplantılarda merkez komitesinin planum sonuçları üzerine yaptıkları konuşmalardır.

Yörel parti örgütleri de sistematik olarak eylemlerinin en önemli sorunları üzerine bilgi verirler. SBKP merkez komitesinin XXIV. parti kongresine verdiği Raporunda belirtildiği gibi, bir yönetim aracı, eğitim ve denetim için bir araç olarak nitelendirilen parti içi bilgi alış verişinden, gitgide daha kapsamlı biçimde faydalanılmaktadır. Pratiğin öğrettiği gibi iyi kurulmuş bir bilgi alış veriş düzeni her durumda daha iyi bir değerlendirmeye, parti örgütlerinin ve çalışanların geniş kitlelerinin şu veya bu önemli sorunun çözümünde tecrübe ve görüşlerinin daha kapsamlı göz önüne alınmasına yardım eder; bu anlamda bir yoğun çalışma aracıdır. Komünistlerin partinin eyleminin en önemli sorunlarına, ülkenin iç ve uluslararası durumuna, ekonomik ve kültürel oluşumun güncel acil sorunlarına ilişkin zamanında aldıkları bilgi parti örgütlerinin ufuklarını genişletir, tüm partinin meseleleri üzerine bilgilenmesini artırır ve bu özelliğiyle bir eğitim aracı görevini görür. Düzenli ve yüksek düzeydeki istemlere uygun aşağıdan yukarıya, merkez komitesine değin şu veya bu sorun üzerine partinin ve yönetici organlarının kararlarının yerine getirilmesine dair bilgi, etkin ve vazgeçilemez bir denetleme aracıdır.

Böylelikle parti, çalışma ve yönetiminde kolektifliğin geliştirilmesi ve sağlaştırılması, parti içi demokrasinin en mümkün olduğu ölçüde geliştirilmesi, komünistlerin yaratıcılıkları aktiflikleri ve onlara birlik halindeki, kenetlenmiş, politikasının kaderi için sorumlu bir parti ailesinin tam yetkili üyeleri olduklarını sürekli olarak göstermektedir.

Elbette bütün bunlar hiçbir eksiklik ve gölgelenmiş yan yok demek değildir. Demokratik merkezîyetçilik ilkesinin özünü karakterize eden, Lenin'in ünlü temel kuramı, «kolektif danışma ve kişisel sorumluluk», maalesef henüz her yerde ve daima tam anlamda gerçekleşmemektedir. Önce bu temel kuramın ilk kısmı —«kolektif danışma»— üzerine söz edelim.

Bazan parti komitesinin bir oturumunun veya parti toplantısının hazırlanmasında, sorunlar derinlemesine ve tüm boyutlarıyla incelenmez ve bu konuyla yakından bilgili bir yoldaşa danışılmaz. Bu nedenle oturum ve toplantının böyle bir halde aldığı kararların uygulanmaları pek zor denetlenebilirler. Oturum toplantıları ve kongrelerdeki delegelerin konuşmalarındaki öneriler ve pratik görüşler her zaman kararlara yansımaz. Şurda veya burda hâlâ atalet kendini gösterir, katı kurallara uyulur. Bazan değişik parti forumlarının yapılışı «aşırı organize» biçimde olur. Bu komünistlerin tecrübelerinin, bilgilerinin, kolektif düşünmesinin ve isteğinin bildirisini ve yansımalarını hiç bir zaman içermeyen biçimsel söz düellolarının canlı, yaratıcı tartışmanın yerini alma-

sına götürür. Kurallara boğma ve «aşırı organize olma» eleştirisi ve özeleştirisinin seviyesini çaresiz düşürmeye götürceğinden özellikle zararlıdır.

Bir takım parti organlarının kararlarıyla, açık bir gereklilik olmaksızın, parti örgütlerine şu veya bu sorunun tartışılmasını tavsiye etmeleri de normal karşılanamaz. Bazan temel örgütlerin çeşitli parti kademelerinden benzeri tavsiyeler aldığı ve bu tavsiye edilen sorunların altından kalkamadıkları haller oluşur. Sık sık hiç de acil ve güncel olmayan bu tavsiyeler onları harekete bile geçiremez. Ve böylesi sorunların çoğunlukla biçimsel olarak yalnızca yerine getirmiş olma nedeniyle tartışıldığı hiç de raslantı değildir. Bu nedenle iç hayatın olgun, önemli sorunları ise arka plana atılırlar.

Elbette parti organlarının sorunları tartışmayı tavsiye etme hakkı vardır. Ancak bu hak mutlaka gerekli olduğu zaman kullanılmalıdır.

Bu eksikliklerin kesinlikle yenilmesi, eski kurallardan, aşırı kurallara boğulmadan ve tahakkümden, formalizm ve bürokrasiden vazgeçmek; parti çalışmasının her yerde canlı, yaratıcı ve böylece daha etkili ve verimli olmasına hizmet eder. Bu talep özellikle SBKP merkez komitesinin «Jaroslawe Şehir Parti Örgütünde Parti Toplantılarının Yürütülmesinin Pratiği Üzerine» adlı tanınmış kararında mevcuttur. Merkez komitesinin parti içi demokrasinin, çalışmada ve yönetimde kolektifliğin sürekli gelişmesi için çabasının yeni ikna edici örneği olan bu kararın yerine getirilmesinde parti örgütleri parti toplantılarının hazırlanması ve yürütülmesini önemli ölçüde iyileştirdiler. Eksiklik ve zayıflıkların bu arada anlatılanın da, yok edilmesi için çok şeyler yapıldı.

Demokratik merkezîyetçilik ilkesinin tutarlı gerçekleştirilmesinin parti örgütlerinin kitlelerle olan ilişkilerinin sağlamlaştırılmasına hizmet ettiğinden özellikle bahsetmeliyiz. Lenin kitlelerle olan bağlarda partinin gücü ve yenilmezliğinin bulunduğunu, çeşitli çalışma sahalarında partiszizlerle ittifak kurmaksızın komünizmin başarılı bir kuruluşundan konuşulamayacağını devamlı belirtmiştir.

Partimiz ve merkez komitesi Lenin'in bu büyük vasiyetine uymakta ve kitlelerle olan bağların sağlamlaştırılması ve genişletilmesi için herşeyi yapmakta ve bunu tüm örgütlerinden ve her komünistten talep etmektedirler. SBKP'nin gerçekten halka bağlı karakteri yalnızca çalışanların yaşam menfaatlerine uyan politikası ile değil, ayrıca derin bir demokrasinin, en geniş halk kitleleri ile irtibatın, onların kolektif bilgelik ve tecrübelerinin gözönüne alınmasının temelinde yattığı çalışması ve yönetimi yöntemleri ile belirlenmiştir. Parti içi demokrasinin gelişmesi, parti vasıtasıyla toplumun gelişmesinin politik ve örgütsel yönetiminin sürekli mükemmelleştirilmesi ve seviyesinin yükseltilmesi, partinin kitlelerle olan bağlarının genişletilmesi ve derinleştirilmesi için önemli bir ön koşuldur.

Parti ve hükümetin ekonominin geliştirilmesine dair sorunlar üzerine kararları ekonomik oluşumda demokratik merkezîyetçilik ilkesini gitgide daha kapsamlı gerçekleştirmeye ve merkezleştirilmiş plana uygun yönetimi kitlelerin geniş inisiyatifi, işletmelerin, sovhoz ve kolhoz kolektifleri ile birleştirmeye

hizmet etmektedir. Bu kararlar ve ülkede gerçekleştirilmekte olan ekonomik reform üretim yönetiminin daha demokratize edilmesini kolaylaştırmakta ve çalışanların yaratıcı inisiyatifi ve aktifliğinin mümkün olan en büyük ölçüde gelişmesi için yeni olanaklar sağlamaktadır.

Parti kitlelerle olan bağlarını özellikle bugün hemen her çalışanlar kolektivitelerinde olan ve sayıları özellikle son yıllarda önemli ölçüde artmış olan parti temel örgütleri vasıtasıyla gerçekleştirir. Bu temel örgütler de örgütsel olarak sağlamlaşmışlardır. Ancak kitlelerle doğrudan ilişkilerin yanısıra partinin halkla sovyetler, sendikalar, Komsomol ve çalışanların diğer kitle örgütleri ile önemli diğer bağları vardır.

Demokratik merkezîyetçilik ilkesinin temeli üzerinde gerçekleştirilen partinin kolektif yönetiminin gücü bu örgütlere dayanmak, onlar vasıtasıyla kararları gerçekleştirmek, kitleleri komünist oluşumun görevlerinin yerine getirilmesi için örgütlemek, onların yaratıcı inisiyatifi ve enerjisini uyandırmak ve milyonlarca çalışanları devletin ve toplumsal üretimin yönetimine katmak yeteneğinden oluşmaktadır. Parti organları burada politik, örgütsel ve eğitim çalışmalarının kendilerine öz yöntemleri ile işgörürler.

Partimiz sovyetleri ve diğer örgütleri başkalarıyla değiştirmek amacını güden uygulamayı, sorumluluklarını azaltacağı ve meseleye ciddi olarak zarar vereceğinden kesinlikle yargılar. Demokratik merkezîyetçilik ilkesinin en önemli isteklerinden biri sovyetlerin, sendikaların ve komsomolun ve diğer örgütlerin aktifliğini ve sorumluluğunu kararlı ve sistematik bir şekilde yükseltmeyi sağlamak ve partinin kitlelerle olan bağlarının daha sağlamlaştırılması için eylemlerini tam anlamıyla kullanmakta oluşur.

Partinin ve organlarının kitlelerle olan bağlarının genişletilmesine ve sağlamlaştırılmasına, partinin ve hükümetin en önemli sosyal ve politik sorunları halka tartışmaya sunması gerçeği de katkıda bulunur. Devlet ve ekonomi organlarının eylemi üzerine halk kontrolü sisteminin mükemmelleştirilmesi, yönetici fonksiyonerlerin çalışanlar önüne çıkması, insanlara SBKP'nin iç ve dış politikasını zamanında ve anlaşılabilir şekilde açıklamayı ve parti politikasına dair aşağıdan yukarıya ve tersine enformasyonun en mümkün olduğu ölçüde düzeltilmesini sağlayan kitle - politik ve ideolojik eğitim çalışmasının araçlarının tüm zengin hazinesi buna aittir.

Parti içi demokrasinin, yönetimin kolektifliğinin gelişmesi, kitlelerle olan bağın bu temeller üzerinde geliştirilmesi, sovyet halkının komünizm için mücadelesinin yön verici ve öncü gücü olarak partinin otoritesinin daha yükseltilmesine hizmet etmektedir.

DEMOKRATİK TEMEL ÜZERİNE PARTİ SAFLARININ BİRLİĞİ VE PARTİ DİSİPLİNİN SAĞLAMLAŞTIRILMASI

Şimdiye kadar anlatılandan, parti saflarının ideolojik ve örgütsel birliğinin, komünist partisinin eylemi ve gelişmesi için en önemli uyumluluk olduğu ortaya çıkar. Böyle bir birlik yalnızca demokratik merkezîyetçilik ilkesine kesinlikle

uyulması, bilinçli ve sağlam bir parti disiplini koşullarında mümkündür.

Modern revizyonistler demokratik merkezîyetçilik ilkesinin kesin bir parti disiplini ve azınlığın çoğunluğa uyması gibi böyle bir önemli yönünden şüphelenmekte ve temelde bunları reddetmektedirler. Bu sözde marxist-leninist diye adlandırılanların bazıları, fraksiyon ve gruplaşmaların özgürlüğü için şüphelerini dile getirmektedirler. Bu, subjektif duruma farklı koşullara dayanmaya çalışan kimseler komünist partinin örgütlenme biçimini severek değiştirmek, revize etmek ve demokratik merkezîyetçilik ilkesini sözde «modernleştirmek» arzusu içindedirler. «Modernleştirme» kavramı altında anlaşılan aslında merkezîyetçilik ilkesini dışlaştırarak temele inen bir revizyondur. Ve bütün bunlar belirli bir yenilenme, çağın bir gereği olarak ortaya konmaktadır. Ama burada hiçbir yerde birazda olsa yenilik yoktur. Bu yeni isimlerin arkasında daha yüz-yılımlızın başında yaygınlaşmış olan ve sonradan uluslararası komünist hareketin kesinlikle reddettiği, örgütsel sorunlar üzerine oportunist, küçük burjuva görüşlerin tekrarlanması saklıdır.

Partimizin çeşitli oportünist akım ve fraksiyonlarla olan mücadelesinden çıkan tecrübeler bir çok kardeş partice benimsenmiş ve onlara marxizm-leninizmin parçalanamaz örgütlenme ilkelerini mezara gömmeye çalışan revizyonistlerin her türlü denemelerine karşı, oportünizm ve «sol» maceracılıklarıyla mücadelelerinde yardımcı olmuşlardır.

Parti yalnızca menşeviklere karşı değil, ayrıca diğer revizyonistlere, fraksiyonculara ve bölücülere karşı uzlaşmaz bir mücadeleyi yürütmek zorundaydı. Örneğin 1919 - 1921 arası partinin bizzat V. İ. Lenin'in parti düşmanı «demokratik merkezîyetçilik» grubunu uzlaşmasız ve kesin bir şekilde saf dışı bırakmasını hatırlayalım. Bu grubun üyeleri kapsamlı demokrasi ve arkadaşılığın savunucusu olarak kendilerini demogojik biçimde tanımlıyorlardı, aslında örgütü yok edici ve bölücüydüler. «Teorik» görüşleri troçkist, menşevik ve küçük burjuva tavırlardan kaynaklanıyordu. Devrimci çığlıklarının arkasında politik maceracılık ve marxizmden sapma saklıydı.

«Dezistler», partide kesin merkezîleşme ve disipline karşı çıktılar ve sınırsız demokrasi taraftarıydılar. Ve kendilerini «demokratik merkezîyetçiler» olarak tanımlamalarıyla, demokratik merkezîyetçilik ilkesinin leninci esaslarıyla hiçbir ilgisi olmayan oportunist, küçük burjuva görüşlerini saklamayı amaçlıyorlardı.

«Dezistler», merkezîyetçiliğin gereğinden uzun yaşadığını ve yerini bu sözüm ona «sınırsız demokrasi» nin alması gerektiği görüşündeydiler. Burada yerel organlar merkezi organlara bağlı olmak zorunda olmayacaklar, sovyetler içindeki parti grupları parti komitelerinin ideolojik öncülüğünden serbest kılınacaklardı.

Eğer parti bunları takip etmiş olsaydı pek açıktır ki örgütlenmesi dağılacak ve zayıflayacak, sonunda devrim mutlaka batacağı. V. İ. Lenin bu grubu «en gürültülü çığırkanlar fraksiyonu» ve görüşlerini menşevik ve sosyal devrimcilerinkinden daha kötü olarak adlandırmıştır. Bu nedenle hem VIII. Parti Kon-

gresi ve 8. Parti Konferansı, hem de IX. Parti Kongresi «dezistler»i kesinlikle mahkum etmişlerdir. Lenin IX. Parti Kongresinde son sözleriyle «dezistlerin» durumunun dayanıksızlığını göstermiş ve Ossinski, Maximowski ve Saprnow'un tezlerinin teorik olarak yanlış olduğunu ve onların «en kötü elemanlara bir ölçüde koruyucu bulma, kendilerini haklı çıkarma olanağı verdiklerini» (18); «dezistlerin» kendiliğinden işleme, vesaire üzerindeki demagojik çıgıkları arkasında tüm örgütlenmeyi dağıtıcı elemanların, atamancı (ataman: seçimle gelmiş kazak ordu kumandanı) ve dar görüşlü küçük burjuva elemanların kendilerini gizlediklerini ispat etmiştir.

Çünkü menşevikler, sosyal devrimciler ve marxizm-leninizmin diğer karşı grupları için «dezistlerin» durumunun ve parti düşmanı eylemleri hiç de tesadüfi değildi. Hem W. Scharndoff ve L. Schapiro tipinden günümüzün burjuva tarihçilerinin «dezistleri» sözüm ona «demokrasi savaşçıları» olarak göklere çıkarmaları hiç de kendiliğinden değildir.

Partinin eyleminin ve örgütsel oluşumun merkezietçi ilkelerine karşı bizde hem işçi muhalefeti diye adlandırılan troçkistler, hem de diğer küçük burjuva elemanlara teslim olan akım ve gruplaşmalar saldırmışlardır. Bu fraksiyon yapıcılarının ve şimdiki revizyonistlerin bölücü eylemlerini, kolektiflik, parti için demokrasi, eleştiri özgürlüğü, «uşaklara», «bürokrasiye» karşı mücadeleye üzerine bol gürültülü çıgırmalarla örtmeye çalışmaları dikkati çekicidir. Ashında parti üyelerinin büyük çoğunluğunun kolektif istemine karşı çıkmakta ve küçük burjuva disiplinsizliği ve kararsızlığına oynamaktadırlar. Bu görüşler partinin, Lenin'in vurguladığı gibi «belirli bir aksiyonun bütünlüğü zarar görmeksizin, tam ve her yerde *eleştiri özgürlüğünü* ve partice kararlaştırılmış bir eylemin *bütünlüğünü* gömecek veya zorlaştıracak *hertürlü* eleştiriye izin verilemezliğini» şart koşan örgütsel temel esaslarına karşı çıkmaktadırlar (19).

Parti hayatının en önemli sorunlarına dair görüş belirtmek özgürlüğü, bu sorunları tartışmak özgürlüğü hiç bir şekilde fraksiyon gruplarının, parti düşmanı görüşlerin propogandasını yapmaları özgürlüğünü ön koşmaz. Bu tür muhalefet gruplaşmaları partinin yekvücutluğunun, bütünlüğünün kuyusunu kazarlar ve böylesi gruplaşmaların varlığı bölünmeye götürebilir. Partinin ve tüm örgütlerinin başarılı bir kolektif eylemi, yalnızca parti saflarının ideolojik, örgütsel ve taktik birlikteliği atmosferi altında mümkündür.

Parti serbest bir kolektif görüş belirtmenin tüm koşullarını yaratmak üzere sürekli çabası, hataların, yanlış hareketlerin ve eksikliklerin özgür eleştirisinde, üyelerine partililik sınırlarının aşılma izni veremez ve vermiyecektir. Görüşlerin çarpışması bir kongre, bir konferans, bir parti komitesinin veya herhangi bir parti kademesinin plenum'unda yürütülmüş, kolektif yaratıcılığın meyvası olarak bir karar alınmış ise bu, bağımsız olarak büyük önem kazanır. V. İ. Lenin «Bir sorunu müzakere etmek, çeşitli görüşleri öne sürmek ve dinlemek, örgütlenmiş marxistlerin *çoğunluğunun* görüşünü elde etmek, bu görüşü bir kararda belirtmek, bu kararı layıkıyla yerine getirmek, bu bütün dünyada

tüm akıllı insanlarca *birlik* olarak tanımlanır.» (20)

Zamanımızdaki revizyonistler de menşevikler, «dezistler» ve troçkistlere benzer şekilde çoğunluk ve azınlığın leninist kavranışını çarpıtmayı ve şüphe altına almayı denemektedirler. Bazıları örneğin Marek ve Fischer gibi («Gerçekte Lenin ne idi?» kitabında), RKP (B)'in X. Parti Kongresinin fraksiyonların yasaklanmasına dair kararını «çok kötü sonlu» olarak nitelediler. Revizyonistler «azınlığın haklarının» hukuken ve uygulamada yerleştirilmesini isterler ve bu görüş açılarını temel demokratik olarak nitelerler. Çoğunluğun isteminin bir yerde zedelenmesi, ki bu tür teklif ve görüşler sonuçta bunu gerektirirler, demokratik olarak mı nitelendirilmelidirler? Bu örgütsel dağınıklığı getiren, partinin birliğini yaralayan ve burjuva anarşisine, bir yerde de zorbalığa ve iktidarın bir avuç maceracı ve kariyeriste teslimine götüren hali antidemokratik bir görüntü olarak nitelemek gerekmez mi? ÇHC yönetici kliği, azınlığın çoğunluğa tabi olması istemini «oportünist» ve revizyonist diye tanımlarlar. Ancak bilmeden çözümünü pek basittir: Azınlığın çoğunluğa eşitliği ve hatta azınlığın çoğunluğa üstünlüğü «teorisini» maoistler parti ve ülkedeki iktidarları için haklı göstermek zorundadırlar. Burada demokratik merkezîyetçilik ilkesini «sağdan» eleştiren komünist hareketin saflarındaki revizyonist öğelerle, maoistler işbirliği yapmaktadırlar. *Her iki urun birbirlerini tamamladıkları* şeklindeki Lenin'in bu uyarı tanımlamasını hatırlamalıyız. (21)

Aslında komünist partilerindeki bugünkü revizyonistlerin ve sağ oportünistlerin parti disiplinine, yanlış anlaşılmalı bir parti içi demokrasi adına karşı çıkarlarken, Çin Komünist Partisi'ndeki «sol» ihtilalcilik; anarşinin karanlık güçlerini, partinin örgütlenme temellerini mezara gömmek ve Mao-Kült'ünü sağlamlaştırmak için kullanmaktadır.

Fraksiyonların özgürlüğü için ortaya çıkan revizyonistler partide fraksiyonların varlığının parti içi demokrasiyi geliştireceğini, fraksiyonsuz demokrasi olmayacağını ispat etmek çabasındaadırlar. Ancak pratikte fraksiyonlar parti içi demokrasiyi aslında boğarlar; nesnel bir tartışmayı imkansızlaştırırlar. Yalnızca karşı karşıya olan «platformlar» oluşur, ilkesiz gruplaşmalar meydana gelir.

Hem ÇKP'nin hem de bazı diğer partilerin tecrübeleri, demokrasinin ve eleştiri özgürlüğünün sözüm ona savunucuları olan fraksiyoncuların, görüşlerini ve eylemlerini desteklemeyenlere karşı hoşgörüsüzlük atmosferi yarattıklarını apaçık ispatlamaktadır. En keskin eleştiriye partinin kendisi, yönetim merkezleri, partili olmanın esasları üzerine yaparlar ve parti kadrosunun kitlesel biçimde zehirlenmesi üzerine bunları kullanırlar. Lenin, gerçek demokrasi ve eleştiri özgürlüğünün, oluşan parti içi görüş ayrılıklarının, çalışmamızı tahrip etmeksizin, eylemimizin örgütlüğünü bozmaksızın ve merkezi kuruluşlarımızın doğru işlemini engellemeksizin, yalnızca sakin ve nesnel tartışılması halinde varolabileceğini öğretir. (22) Vladimir İlyiç oluşan çatışmalar ve görüş ayrılıklarında parti üyelerinin yüksek yargılayıcı olduğunu da aynı zamanda belirtir.

Şimdiye değin anlatılanlara fraksiyonların varlığının parti içinde, samimi ve açık tartışmaların sağlanması yerine, doğal olarak iktidar mücadelesine gö-

türdüğünü eklemek gereklidir. Bunlar bölünmenin tohumlarıdır. Çünkü partiler eğer fraksiyonlara bölünürler, güçlerini fraksiyon mücadelelerinde harcarsalarsa, örgütsel birlikleri çöker. Aktif ve kararlı, cesur eylemde bulunma yeteneklerini yitirirler ve artık önlerindeki görevleri yerine getirmek durumunda değildirlirler. Bu nedenle bolşevikler, SBKP merkez komitesinin Lenin'in 100. doğum günü tezlerinde tesbit edildiği gibi, partiyi bir tartışma klübüne, fraksiyon ve gruplaşmaların hercümercine dönüştürmeye yönelik tüm çabaları kesinlikle reddetmişlerdir. Partinin güçlü olması için belirleyici koşulu Lenin ve bolşevikler; safların daha birlikteliğinde, birliği kemirmeye ve çelikten disiplininin zayıflatılmasına yönelik eylemlere izin verilmemesinde görmüşlerdir (23).

Bir komünist partisi fraksiyonlara izin verirse, bu onun devrimci bir mücadele partisi olarak çöküşünün başlangıcı olur. Bu nedenle hemen her komünist ve işçi partisinin tüzüklerinde fraksiyon yasağı ayrıca özellikle belirtilmiştir. Bunun böyle olmadığı bir çok parti ise son parti kongrelerinde tüzüklerini böyle bir belirleme ile tamamlamışlardır.

Daha önce de söz konusu olan Fischer ve Marck gibi bazı revizyonistler, azınlık ve çoğunluk problemi üzerine konuştukları zaman, her ne kadar inanılmaz ve acayip de olsa, hiç kimseyi değil de Lenin'i müttefik olarak gösterirler. Böyle bir davranışın saçmalığı, inanılmazlığı ve acayıplığı, hem Lenin'in eserleri, hem de O'nun revizyonistlere karşı uzlaşmasız tüm mücadelesi, bu arada çoğunluk ve azınlık problemi de olmak üzere gösterilmiş, ispatlanmıştır. Lenin bu sorunun ele alınmasında, «çoğunluğun isteğinin yürütülmesi olmaksızın ne bir partiden ne de hatta örgütlü bir politik eylemden bahsedilemeyeceğini.» (24) örgütlenme olmaksızın birliğin mümkün olmayacağını ve azınlığın çoğunluğa tabi olması olmaksızın örgütlenmenin imkansız olduğunu vurgulamıştır: «Birlikte çalışma arzusu gerçekten mevcutsa, çoğunluğun isteğine... tabi olma arzusu da mevcut olmalıdır.» (25)

Arasıra, Lenin'in bu temel kurallarının, onun zaman ve ülkemizin koşulları için belki doğru olduklarına ama şimdinin koşullarına ve taleplerine cevap vermediğine dair sesler yükselmektedir. Böyle bir iddianın dayanıksızlığı pek açıktır: Çünkü Lenin'in bahsi geçen temel kurallarının ilkesel önemi, koşullardan, yer ve zamandan bağımsız olarak muhafaza edilen demokratik merkezîyetçilik ilkesinin kendi yapısı, özü ve temel koyucu içeriği anlatılmıştır.

Revizyonistlerin iddia ettikleri gibi çoğunluk ve azınlık problemi hiçbir şekilde «klasik önemini» kaybetmemiş, aksine bugün, özellikle her cinsten ve biçimden revizyonistlerin, Lenin'in örgütlenme ilkelerini, hepsinden önce demokratik merkezîyetçilik ilkesini çarpıtmak, merkezîyetçiliği demokrasiye karşı koymak, bu kavramları ayırmak ve izole etmek, parti saflarının birliğini dinamitleme amacıyla fraksiyonların varlığını kabul ettirmek için amansız denemeleri açısından olağanüstü bir güncelik taşır.

SSCB'de sosyalizmin tam ve nihai zaferinin, komünist oluşumun gelişme koşulları altında; sovyet toplumunun eş düzenliliği, moral ve politik birliği koşullarında, ideolojik platformlu parti düşmanı fraksiyonların varlığı için da-

yanak kalmamıştır. Ancak parti saflarının kaynaşmışlığı ve birliğinin daha sağlamlaştırılması görevinin şimdi önemini kaybettiğini kabullenmek büyük bir yanılğı olur. Bu görevin çözümünün yalnızca ele alınış biçimi değişmiştir. Komünist oluşumun karmaşık görevlerinden, sosyalizmin ve kapitalizmin güçleri arasındaki uluslararası düzeyde sürekli şiddetlenen sınıf savaşından oluşan yeni talepler, bu durumu belirlerler. Hayatın kendisi gitgide daha belirgin bir şekilde partinin mücadele gücünün artırılmasını ve partide kapsamlı ve derin bir demokrasinin kolektif yöntemin, tüm komünistlerin yüksek sorumluluğu ve sağlam, bilinçli bir disiplinle ayrılmaz bir bütünde partinin davası için birleştirilmesini talep eder. Diğer bir deyişle: Mesele söz ve eylem, karar ve uygulama birliği; disiplinsizliği ve sorumsuzluğu dışlayan yüksek talepler ve örgütlülük olmasındadır. Mesele tüm komünistlerin, yönetici fonksiyoner ya da basit bir üye olsun, bundan bağımsız olarak disiplinlilik ve nesnellikte bir örnek olmasındadır.

Partimizin tecrübe hazinesi, parti saflarının birliğinin, partinin mücadele gücünün en önemli ön koşulu olan sağlam parti disiplininin demokratik temel üzerinde gerçekleşebileceğinin şahididir. Gerçek anlamda demokrasi, çoğunluğun isteğinin dile getirilmesidir. İşte bu en yüksek otorite olan isteğin tanınması, yüksek bir örgütlülüğü ve sağlam, bilinçli disiplini organik olarak içeren parti içi demokrasi ile gerçekleşir. Parti disiplini, örgütün üyelerinin yükümlülüklerini yalnızca aynı görüşte olanlar olarak değil, aynı zamanda da birlik halinde eylemde olan insanlar olarak bilinçli bir şekilde yerine getirmeleridir. Böyle bir öz disiplin kapsamlı, her yönlü demokrasi ve komünistlerin parti politikasının belirlenmesi ve gerçekleştirilmesine aktif olarak katılması atmosferinde gelişir.

Komünist partisi devrimci eylem partisidir, savaşçıların partisidir ve bu görevini parti içi demokrasinin merkezîyetçilikle, kapsamlı yaratıcı inisiyatifin, sarsılmaz disiplin ve örgütlülükle doğru birleştirilmesi sayesinde yerine getirir. Partinin sovyet toplumunun hayatındaki öncü ve yön verici rolünün büyümesi otomatik ve kendiliğinden değil, aksine tüm komünistlerin partinin meselesindeki sorumluluklarının artırılması, bunların aktiflik ve inisiyatiflerinin yükseltilmesi, ideolojik ve örgütsel çalışmanın güçlendirilmesinde oluşmaktadır.

Partinin politik ve örgütücü yönetim eyleminin seviyesi tüm parti örgütlerinin, tüm parti üyelerinin kolektif çabalarından ve eylemlerinden oluşur. Her parti örgütünün ve her parti üyesinin, partinin kararlarının ve politikasının yalnızca işlenmesinde değil ayrıca gerçekleştirilmesine de aktif olarak katılmaları, partinin verimli, etken öncülüğü, yönetimi için vazgeçilmez bir koşuldur. Bunu V.İ. Lenin şöyle belirler: «İşçi ve köylülerin devletinin meselelerinin çözümü için arkadaşasına birliktelik ilkesi vazgeçilmezdir.» (26)

Lenin, yönetim kolektifliğini istemiş ve defalarca kolektifliğin toplu alınmış kararların gerçekleştirilmesini sağlayan kapsamlı, doğru örgütsel çalışma ve bu kararların yerine getirilmesi için kişisel sorumlulukla mutlaka birleştirilmesi gerektiğini belirtmiştir: «Ancak arkadaşasına birliktelik ilkesinin bürok-

rasi ve sorumsuzluğa götüren her abartması ve biçim değiştirmesi, bu tür kuruluşların gevezelik yerlerine dönüşümü en büyük derttir. Bu derde ne pahasına olursa olsun mümkün olduğu kadar çabuk son verilmeli ve hiç bir şey bize engel olmamalıdır.» (27)

Kollektiflik ilkesine kesin bağlı kalan Lenin aynı zamanda sürekli olarak her fonksiyonerin kendine verilen görev için kişisel sorumluluğunu vurgulamış, parti ve devlet disiplinine kesinlikle uyulmasını talep etmiştir. O komünistlere nesnellığı, örgütlülüğü ve araştırmacı çalışmayı öğretmiş, sansasyonculuğu ve gösteri yapmayı kesinlikle yargılamıştır. Görevleri yerine getirmenin denetimine, bir durumu örgütleme yeteneğine ayırıcı bir önem vermiş ve ne türlü olursa olsun parti ve devlet disiplininin yaralanmasına uzlaşmaz davranmıştır.

V. İ. Lenin'in, RKP (B)'in merkez komitesinin kadroların gıda maddelerinin temini ve dağıtımı için mobilize edilmesine dair kararlarına karşı olan bir grup fonksiyonerin disiplinsizliğini ele alan, RKP (B)'in merkez komitesi örgütlenme bürosuna yazdığı mektup ilginçtir. Birlikte çalıştığı kimselerin açıklamasını okuduktan sonra Vladimir İlyiç, bunlara bir ders vermeyi veya «RKP merkez komitesinin politikasına dair kötü niyetli gevezeliklerinin disiplin bozmak olduğunun ve örgütlü, birlikte çalışmayı engellediğini kafalarına sokmayı» teklif ediyordu:

«Çünkü bunu kaleme alanlar somut şeyleri ortaya koymamakta, kıymetli zamanı çarçur etmekte ve orada çalışmak üzere en çabuk bir şekilde Ukrayna'ya gitme görevinden başka yöne yöneltmektedirler.

ZK (Merkez Komitesi) bunları, gevezelik ve proje kotarmacılığa son vermeye, derhal işbaşına gitmeye ve RKP'si merkez komitesinin buyruklarına ve çizgisine kesinlikle uymaya çağırır.» (28) diye yazmaktadır.

Diğer bir örnek daha: 1921'de halk komiserleri meclisi, o zamanlar en üst halk ekonomisi meclisinin başkanı olan A.I. Rykow'a taviz anlaşmalarının temellerini hazırlama görevini vermişti. Rykow bu görevi zamanında yerine getirmediği gibi elinde yetersiz, memnun edici olmayan bir materyal olduğu anlaşılır. Bunun üzerine Lenin ona «Taviz anlaşmasına dair çalışmamıza baktım ve çok kızdım, şaşkırdım... Yararsız ve komik bir sürü değersizlikler... En önemlisi bürokratik saçmalıklar, değersizlikler altında kayboluyor. Düşünen bir kafa hiç farkedilmiyor. Siz halk komiserleri meclisinin üç hafta içinde en önemli ilkelerin hazırlanmasını talep eden kararına (2.II.1924) uymadınız... Sabotaja son veriniz ve meseleyi gerektiği gibi yürütünüz. Aksi halde merkez komitesinde mücadele vereceğim.» (29) diye yazar.

Lenin hangi mevkiye olursa olsun her fonksiyonerin yalnızca işinin zorunluluklarına uygun olarak çalışmasını değil, aynı zamanda bilinçli bir devrimci olarak problemleri çözümlerine eğilmesini, tüm komünistlerin kolektif alınmış kararların yerine getirilmesinde en yüksek ölçüde güç ve yaratıcılıklarını ortaya koymalarını talep etmiştir.

O zaman birlikte çalıştığı kimselerin anlattıklarına göre Vladimir İlyiç birinin disiplinsiz olması, partinin ve yürütücü organ kararlarının yerine ge-

tirilmesi açısından yanlış davranması halinde tüm anlamıyla hiddetlenirdi. Örneğin A. M. Durmaschkin'in hatıralarında anlattığı gibi, Lenin o zamanki sendikalar merkez meclisi başkanı Tomski'nin merkez komitesinin buyruklarına karşı sorumsuz davrandığını açığa çıkardığı zaman son derece hiddetle: «Böyle çalışılmaz. Disiplin olmaksızın mahvoluruz. Politbüro kolektif bir organdır. Aramızda görüş ayrılıkları vardır. Herkes görüşünü söyleme hakkına sahiptir. Ancak bir karar alınmışsa, bu uygulanmalıdır. Bu ABC'dir.» (30) demiştir.

Leninist anlamda kolektif yönetim nesnellüğün, yüksek düzeyde örgütlülüğün ve eylemciliğin vücutlaşmasıdır. Buna SBKP'si tüzüğündeki şu pasaj tam anlamıyla uyar: «Yönetimin kolektifliği fonksiyonerlerin kendilerine verilmiş görevleri için kişisel sorumluluklarını kaldıramaz.» (31)

Partimiz ve tüm sovyet halkının komünizmin maddi teknik temelini oluşturulmasında, toplumsal ilişkilerin mükemmelleştirilmesinde, yeni insanın yetiştirilmesinde büyük ve karmaşık görevleri çözecekleri, zamanımız koşullarında söz ve eylem, karar ve uygulama birliği ve tüm parti düzeylerinin politik ve örgütsel eyleminin büyük gelişimi (canlanması) daha bir anlam kazanmaktadır.

Parti politikası ve kararlarının uygulanmasındaki aktif ve kararlı yürütmede bir kimsenin gerekli politik ve ideolojik olgunluğa sahip olup olmadığı ve parti içi demokrasi ve disiplininin ayrılmaz bağıntısını doğru kavrayıp kavramadığı açıkça görülür. Partimiz ve Leninist merkez komitesi parti içi demokrasinin ve komünistlerin inisiyatiflerinin gelişmesi için sürekli çaba göstermekte, parti içi demokrasinin gelişmesini parti disiplininin daha da sağlamlaştırılmasına dair sorunlarla ayrılmaz bir birliktelik içinde, her komünistin parti için ve partinin her komünist için sorumlu olacağı biçimde izlemektedirler.

Komünist oluşumun görevlerinin çözümünde partinin sürekli büyüyen öncü rolü bir yanda parti içi demokrasinin sürekli derinleştirilmesi ve geliştirilmesi, öte yandansa komünistlerden istenecek mümkün olan en üst düzeydeki taleplere, parti ve devlet disiplininin sağlamlaştırılmasına bağlıdır. Parti bu nedenle SBKP'nin zamanımızdaki gelişme basamağının objektif gereklilikleri ve özelliklerini göz önüne alan parti içi yaşamdaki demokratik esasların mümkün olduğu ölçüde genişletilmesine özel bir ağırlık vermekte ve dikkatini parti disiplininin daha da sağlamlaştırılmasına, bütün olarak yoğunlaştırmaktadır. XXIV. Kongre, bir kez daha parti içi demokrasinin parti disiplininin gelişmesinden ayrılmaz olduğunu, parti içindeki disiplin sağlamlaştırılması ve herkesin SBKP'nin tüzük ve programının taleplerini mutlaka yerine getirmesi için mücadele etmesinin de önemli olduğunu tüm gücüyle vurgulamıştır. (32)

Kongrenin, partinin yönetici ve yönlendirici rolünün daha da yükseltilmesi açısından yol göstermesi birincil önemdir. Çünkü bunun için en somut ön koşul parti ve devlet disiplininin en mümkün olduğu ölçüde sağlamlaştırılmasıdır. Komünist oluşumun görevleri ne denli karmaşıkça, tüm sovyet insanların ve herşeyden önce komünistlerin yüksek örgütlülüğü ve disiplini o denli acildir. Örnek olarak komünizmin maddi- teknik temelini yaratılması gibi sonuçlan-

dirıcı bir görevi ele alalım: Bu bilimsel-teknik devrimin en yeni bulguları temelinde üretimin sürekli geliştirilmesi ve mükemmelleştirilmesini talep eder ve bu ise sağlam bir disiplini, iyi örgütlenmiş bir yönetimi, güçlerin doğru kullanılmasını ve örgütçü eylemin daha da iyileştirilmesini şart koşar.

Parti disiplini kavramının, döküman ve materyallerde yeni bir içerik ve bazı yeni kriter ve taleplerle zenginleştirilmiş olduğunun tesbit edilmesi önemlidir. Olağanüstü ve vurguyla her komünistlerin bilinçli bir politik savaşçı olması, Leninci partinin bir üyesi olmanın yüksek onurunu *her yerde* ve daima temsil etmesi mecburiyetinde olduğu isteği belirtilmiştir. Parti disiplini kavramını, Kongre komünistlerin yüksek ideolojik ve moral / etik özellikleriyle bezenmesini birleştirmiştir. Burada geniş parti kitlesinin düşüncesinin, isteğinin ve eylem birliğinin devamı için vazgeçilmez bir koşulu öngörülmektedir.

Her şeyden önce bilinçli bir parti disiplininin temeli komünistlerin yüksek ideolojik seviyesidir. Zamanımızda parti, halkı, muazzam yaratıcı görevlerin çözümüne yönlendirmektedir. Merkez komitesinin XXIV. Kongre raporunda denildiği gibi, partinin moral ve ideolojik özellikleri ne denli yüksek olursa, moral otoritesi de o kadar yüksek olur. (33) Komünist ikna gücü, her komünistin onu daima ve her yerde, toplumsal hayatta, öğrenimde, hem de kişisel yaşamında bilinçli bir şekilde her türlü programsal, tüzüksel ve moral talep ve görevleri yerine getirmesi uymasıdır.

XXIV. Kongre, bildiği gibi bu tür bir davranış göstermeyen, güçlükler önünde gerileyen, eksikliklerin yanından aldırmandan geçen ve geriye dönük seslere yenilen parti üyelerini çok kesin bir şekilde yargılamıştır. İnsanlara yalnızca politik bilgilerin basit belirli bir toplamını sunmayı değil, asıl bu bilgilerin onlarda derin bir komünist ikna oluşturmasını ve komünistlerin ideolojik, çelikleşmiş politik savaşçı özelliklerini kazanmalarını sağlayacak temeli yaratma görevini vermesi gerekir.

Partimiz komünistlerin tüm ekonomi politik görevlerin çözümündeki avangarde (öncü) rolüne daima büyük önem vermiştir. Günümüz koşullarında bu önem daha da artmaktadır. Bu avangarde rolüne önem vermek, komünistlerin komünistçe eylem ve inançlarının birliği, yüksek disiplinlilik ve örgütlülük demektir. «Komünistler öne!» tanınmış çağrısı bugün yeni bir içerikle doludur. Parti üyelerinden yeni ve progresif olan, toplumsal üretimin efektif artırılması; bilimsel-teknik ilerlemenin hızlandırılması; yeni toplumsal ilişkiler için burjuva ideolojisinin her türlü görünümüne, bu arada milliyetçiliğe; komünist ahlak ve göreneklerden sapmaya ve zihni atalet ve durgunluğa karşı savaşta en ön cephede olmalarını talep eder. Bu görev, komünistin ideolojik, zihni ve moral görünümünde, şimdiden geleceğin insanının çizgilerini yerleştireceği için çok önemlidir.

Bu bağıntı içinde, partinin kendi rolünün sürekli artışına özel bir önem verdiği belirtilmelidir. Çünkü komünistlerin aktifliğinin, inisiyatifinin ve aynı zamanda sorumluluğunun artırılması etken bir şekilde çalışmanın seviyesine özellikle partinin temel örgütlerinin çalışmasının seviyesine bağlıdır. Bu SBKP

XXIV. parti kongresi belgelerinde yansımaktadır.

Disiplinin sağlamaştırılmasından, söz ve eylem birliğinin garanti edilmesinden konuşulursa, partinin bu talepleri bir takım idari tedbirlerle yerine getirme gibi bir görüşten pek uzak olduğu vurgulanmalıdır. Böylesi yöntemler hiç bir zaman etkili değildir; hattâ bir komünist partiye yabancıdır ve hayatın, tecrübelerin de kanıtlaadığı gibi yalnızca zarar getirirler. SBKP Merkez Komitesinin XXIV. parti kongresindeki hesaplaşma raporunda, «insanlardan iknayı, inisiyatifi alacak olan, onları dürüst olmamaya ve sorumluluklarını başkasının üzerine atmaya, korkuya götüren sert idari yönetim yöntemlerine dayanan bir disiplinden değil, insanların yüksek bilincini ve sorumluluklarını temel alan» (34) bir disiplinden bahsedildiği açık seçik vurgulanmaktadır. Bu komünist bir partide disiplinin «emir üzerine disiplin» olduğunu; mecburiyete, körükörtüne uymaya, kademelemeye ve idari yönetimin yöntemlerine dayandığını iddia edenlerin yalanlarına cevap olmaktadır.

Dönemimizin en göze çarpıcı belirtilerinden biri de kadrolara güven ve saygı, gereksiz kumanda, yol gösterme ve hakim olmaya olanak vermeyen nesnel, sakin atmosferdir. Bu şüphesiz ki SBKP Merkez Komitesinin, Ekim oturumundan (1964) sonraki olumlu gelişmelerin bir sonucudur. Yönetici kadro kendilerine gösterilen güveni değerlendirmekte, çoğunlukla, kendilerine verilen görevler için tam sorumlulukla yaratıcı çalışmışlardır. Daha kapsamlı emniyet ve bağımsızlık kazanmışlardır.

Kadrolara güven ve saygı, onlardan yüksek düzeyde talepleri, alınan kararların yerine getirilmesindeki kontrolü gereksiz kılmaz, aksine bunu talep eder. Bu güvenin, kontrolsüzlük, tam anlamıyla teslimiyetçilik ve bağışlamayla hiç bir ortak yanı yoktur. Güvenme ve denetleme, kadrolarla çalışmada yıllar boyu tecrübelerle denenmiş bir Lenin ilkesidir. Lenin stili parti ve devlet yönetiminin pek önemli bir yanıdır. Parti genellikle fonksiyonerlerin yüksek bilincine ve sorumluluklarına dayanması yanısıra aynı zamanda parti ve devlet disiplini bozanlara, parti ve halka karşı samimi olmayanlara, bir komünistin ahlak normları ve eylemleri, dünya görüşleriyle bağdaştırılamaz işleri görenlere karşı tavizsizdir. Bu politika, yeni ve inandırıcı onayını SBKP XXIV. Parti kongresinin ve SBKP merkez komitesinin bunu izleyen kararlarında bulmuştur.

Bu arada sağlam ve kesin bir parti disiplininin komünizme doğru ilerleyen gelişmeden nerdeyse bir anakronizme götüreceği söylentileri duyulmaktadır. Bununla ilintili olarak L. İ. Brezhnev'in XIX. Moskova parti konferansında yer alan pek önemli bir tezine burada yer vermek yerinde olacaktır. Demir parti disiplini korumaya dair leninci yol gösterme yalnızca devrimci eylemler çağı için önem taşımamakta, parti aynı zamanda sosyalist toplumun yaratılması mücadelesinde ve komünizmin yaygın oluşumu safhasında da sağlam bilinçli bir disipline muhtaçtır. (35)

SBKP Merkez Komitesi kasım oturumu (1971) disiplinin sürekli ve olanakların sonuna dek sağlamaştırılmasının gerekliliğini bir kez daha özellikle vurgulayarak belirtmiştir. Güçlüklerin eksiklerin yenilmesinin ve önümüzdeki gö-

revlerin daha başarılı çözümlenmesinin önemli bir ön koşulu da parti ve devlet disiplininin daha sağlamlaştırılması ve kadrolarda fedakarlığın arttırılmasıdır. Merkez komitesi «Tifliste Gürcüstan komünist partisi şehir komitesinin SBKP XXIV. parti kongresinin kararlarının yerine getirilmesine dair örgütlenme ve politik çalışması üzerine kararında» (Mart 1972), şehir ve bölge komitelerinin dikkatini, fonksiyonerlerin kendilerine verilen görevleri için kişisel sorumluluklarının arttırılmasının, parti ve devlet disiplininin sürekli sağlamlaştırılmasının, komünistlerin üretimdeki ve toplumsal yaşamdaki öncü rollerini başarıyla yerine getirebilmeleri için aktifliklerinin her yönlü geliştirilmesinin gerekliliğine çekmiştir.

Komünist oluşumun menfaatleri her yerde yüksek nesnellik, örgütlülük, eksiklikleri kabullenmemek ve eleştiriye saygı atmosferinin yaratılmasının mecburiyetini özellikle ister, ki bu disiplinsizliği, sorumsuzluğu laf ve eylem arasındaki boşluğu dışlar. Parti örgütlerinin çoğunluğu böyle bir atmosferin yaratılması için sürekli çaba göstermektedirler. XXIV. Kongre kararlarının yerine getirilmesinde, toplumsal yaşamın parti vasıtasıyla yönetim yöntemlerini ve üslubunu sürekli mükemmelleştirmekte, toplumsal gelişmenin sonuçlandırıcı ana problemlerine dikkatlerini yoğunlaştırmakta, kitlelerin çabalarını birincil görevlerin gerçekleştirilmesi için örgütlenme ve yön verme, kabiliyet, bilgi ve tecrübelerini bir bütünde toplama sanatını gitgide daha çok edinmektedirler.

Parti örgütlerinin çalışma yöntemleri ve üslubu son yıllarda gitgide nesnellik, konsantrasyon toplumsal-politik hayatın karmaşık sorunlarının çözümlerini bilimsel ele alma, kadrolara ve tüm komünistlerin fedakarlığının arttırılması, örgütlenme ve ideolojik eğitici çalışmanın kuvvetlendirilmesi, parti ve hükümet kararlarının yerine getirilmesinin kontrolü sisteminin mükemmelleştirilmesi, parti örgütlerinin bütün eylemlerini somut, amaca yönelik ve toplumsal ve ekonomik görünüm ve süreçlerin çok yönlü ve esaslı bir analizi temeli üzerine, şu ya da bu adımın sosyal sonuçlarını göz önünde tutarak kitlelerin kolektif tecrübe ve becerisinden faydalanarak kurma çabası gibi bu tür önemli özelliklerle belirlenmişlerdir.

Parti kararlarının ve bunun gibi parti ve hükümetin direktiflerinin yürütülmesinin kontrolü ve örgütlenmesinde parti komiteleri üyelerinin devamlı her yerde artan rolü özel bir anlam kazanmaktadır. Çünkü merkez komitesi üyeleri, parti organının bütün çalışmasından sorumludurlar. Onların aktifliği ve başarılı olmak; verimli kolektif çalışma için önemli bir ön koşuldur. Parti komite üyeleri güncel soruları zamanında ve somut cevaplandırabilmek, kitlelerin menfaatlerini yansıtabilmek için hayatın içinde bulunmak zorundadırlar.

Bir çok parti komitesi, Leningrad örneğindeki gibi, bir sorunu, büro veya plenum için hazırlanmış olan ve çoğunluğu parti komitelerinde bulunan, aynı yoldaş grubuna, alınan kararın uygulanmasının örgütlenmesi ve kontrolünü verirler. Bu grup ilgili parti örgütleri ve belli bir kolektifin yöneticileri ile alınan kararın gerçekleştirilmesi için pratik tedbirleri hazırlar ve görevlerin çözümüne ve kontrolüne katılırlar. Kararların her noktası ve bunlara dair hazırlanmış somut

tedbiler yerine getirilince, — ki bunu parti komitesi sekreteri değerlendirir —, artık kontrol altında tutulmazlar.

Son zamanlarda gitgide daha çok yaygınlaşan bu tecrübeler, herşeyden önce yürütme ve denetleme organizasyonunu birbirine bağladıklarından ve kararların kollektif işlenmesiyle onların gerçekleştirilmesi için kollektif çalışmaların bütünleşmesinden ötürü değerlidirler.

Parti örgütleri; kendilerine verilmiş bir görev için yüksek bir sorumluluk bilinci göstermeyen, makamlarını kötüye kullanan ve komünist ahlak ve gelecekleri yaralayan parti üyelerine karşı gitgide daha istemli ve barışmaz davranmaktadırlar.

Biz hâlâ aramızda, parti ve hükümetin buyruklarını parti komitesi ve parti toplantısının kararlarını kötü ya da hiç yerine getirmeyen, parti ve devlet disiplininin bozulmasına izin veren, aralarında bazı yönetici fonksiyonerlerin de bulunduğu parti üyelerinin mevcut olduğunu görmemezlik edemeyiz. SBKP merkez komitesi parti örgütlerinin dikkatini, kendilerine verilen görevlerin, parti ve hükümetin buyruklarının ve kendi kararlarının yerine getirilmesi için komünistlerin sorumluluğunun daha artırılmasının istisnasız tüm parti örgütlerinin sürekli bakış merkezinde olmasına, her parti üyesinin kendinden ve yoldaşlarından yüksek istemlerinin eylemlerinin içine işleminin gerektiğine, parti ve tüzüğü, görevlerini unutanlara liberal davranma izni verilmemesine sürekli çekmektedir. Partinin hakiki bir politik savaşçısının, yetersizliklerin ve hattâ çirkin görünümünün yanından geçmeye izni yoktur. Onun görevi zafer dolu gelişmemizi engelleyen hayatımızın, yüksek ilkeleriyle çelişen her şeye karşı uzlaşmaz bir savaşçı olmaktır. O, bize yabancı ideoloji ve ahlakla mücadele etmek mecburiyetindedir. Her komünist için her türlü koşullar altında partinin bilinçli, politik bir savaşçısı olmak ve politikasını ihmalsiz gerçekleştirmekten daha yüksek ve aynı zamanda şan dolu daha başka bir görev yoktur ve olamaz da.

DEMOKRATİK MERKEZİYETÇİLİK İLKESİNİN INTERNASYONALİST KARAKTERİ

Demokratik merkeziyetçilik ilkesi diğer bütün parti oluşumuna dair leninci ilkelerin hepsi gibi zaman içindeki sınavı çok başarıyla vermiştir. Büyük yaşam gücü ve birincil önemi hem SBKP'nin hem de diğer Marxist - Leninist partilerin yıllar boyunca tecrübeleriyle kanıtlanmıştır.

SBKP merkez komitesi genel sekreteri L. İ. Brezhnev V. İ. Lenin'in 100. doğum gününe adanmış olan, SSCB en üst sovyetleri ve RFSSC'nin merkez komitesinin birlikteki kutlama oturumunda şu açıklamayı yapmıştır: «Denenmiş ve SBKP'nin tecrübeleriyle teyid edilmiş olan partinin, devrimci kitlelerin öncüsü ve yeni toplumun öncü gücü olduğunu ve parti oluşumu hakkındaki leninci ilkeler bugün yalnızca SBKP için değil, ayrıca komünist kardeş partilerin de malı olmuştur. Gerçekler komünistlerin işçi sınıfının ve çalışanların öncü bölü-

gü rolünü tutarlı yerine getirdiği, parti hayatına dair leninci normların kutsal tutulduğu, partinin politik, örgütleyici ve ideolojik birliğini koruduğu ve sürekli sağlamlaştırdığı yerlerde zafer kazandıklarını göstermektedir. Buna karşılık partinin rolünün her daralması, parti oluşumuna dair leninci ilkelerden her sapma ciddi başarısızlıklara götürürler ve halkların sosyalist edinimlerini tehlikeye atabilirler.» (36)

Bu sonuçlamanın onayını enternasyonal hareketin ve kardeş partilerin bir çok belgelerinde buluruz. Komünist ve işçi partileri temsilcilerinin danışma toplantısında (1960) belirtildiği gibi, uluslararası hareketin bütün tecrübeleri leninizmin örgütlenme ilkelerinin komünist ve işçi partilerince kararlı savunmasının, parti saflarının birliğinin, kollektif yönetici organların parti üyeleri ve çalışanların geniş kitleleri ile ilişkilerinin sağlamlaştırılmasının eleştiri ve özeleştirisinin gelişmesinin, sosyalist devrimin, sosyalizmin ve komünizmin kurulmasındaki görevlerin başarıyla çözümünün gerekli temeli olduğunu öğretirler (37). Bu tecrübeler komünist partinin başarılı eyleminin yüksek örgütlülük ve disiplininin, geniş ve kapsamlı bir demokrasi ile bağdaştırılmasında, birlikte alınmış kararların mutlak gerçekleştirilmesi ile özgür tartışmalarda billurlaştığının ikna edici ispatıdır. Onlar aynı zamanda marxizm-leninizm'e sıkı sıkıya bağlı kalmanın, revizyonizm, dogmatizm ve sekterlik karşısında tavizsiz olmanın, kişiliğin ve kitlelerin tarihteki rolü üzerine antimarxist görüşlere karşı amansız mücadelelenin, parti hayatının leninci ölçülerinin yönetimin kollektifliği ilkesinin kesin ve tutarlı uygulanmasının, parti örgütlerinin ve tüm komünistlerin aktifliklerinin büyük ölçüde geliştirilmesi enternasyonal işçi sınıfı hareketinin her bölümünün verimli eylemi için vazgeçilmez koşullar olduklarını da kanıtırlar.

Bu ilkesel esaslar 1969 Uluslararası Danışma Toplantısı belgelerinde yeniden belirtilmişlerdir. Danışmanın kabul edilmiş ana belgesinde, «Her komünist partisi, ne denli güçlü ve kenetlenmiş ise, hem ülkesindeki hem de enternasyonal komünist harekette rolünü o denli iyi yerine getirebilecektir.» (30) denilerek, özellikle belirtilmiştir. Partinin gücü ve kenetlenmişliği ise ancak parti oluşumuna dair temel leninci ilkelerin, birincil olarak ise demokratik merkezîyetçilik ilkesinin tutarlı gerçekleştirilmesi temeli üzerinde erişilebilir.

Hayat ve tecrübeler bu ilkelerden sapmanın sonunda partinin öncü rolünün zayıflatılmasına, küçültülmesine, bu durumla oluşacak tüm olumsuz, bazan da aşırı tehlikeli hallerle birlikte, götüreceğini öğretmektedirler.

Örneğin, partinin ekonomik ve devletsel oluşum sorunlarını birbirinden ayırmak ne demektir? Bunun anlamı, toplumu; yön verici, yönetici gücünden amaçla yönelik, bilimsel temele dayalı yönetiminden yoksun kılmak ve sonunda sosyalist ve komünist oluşumun menfaatlerine zarar vermektir. Sosyalist ekonominin, ekonomik ve kültürel oluşumun başarılı yönetimi ise yalnızca bilimsel temellendirilmiş bir politika, pratiğin her yönlü, derine giden bir tahlilli koşulları altında mümkündür. Bunu ise yalnızca, demokratik merkezîyetçilik ilkesinin ve parti hayatının leninist temeli üzerine, kollektif olarak politik çizgiyi ifade

eden, üyelerinin ve tüm halkın çabalarını bunun gerçekleştirilmesine yönelten bir komünist parti başarabilir.

1972 Ekim'inde Yugoslav basınında yayınlanan Yugoslavya Komünistleri Federasyonunun «YKF'nin tüm örgütleri ve üyelerine» mektubunda, demokratik merkezîyetçilik ilkesinde tutarsızlık ve sapmaların itirazsız olumsuz sonuçlara götüreceğini, bu ilkenin pratikte kesin ve tutarlı uygulamasından komünistlerin federasyonunun bir birlik halindeki mücadele örgütüne dönüşmesinin ilgisi olduğu vurgulanmıştır. Mektupta komünistlerin Federasyonunda demokrasiyi amaçsız tartışmalara indirgemeye ve sorumluluklara dayanmayan haklara, biçimsel demokratik uygulamalara yönelik eğilimlere karşı çıkmanın gerekliliği gibi, demokratik merkezîyetçiliği bürokratik biçime dönüştürme deneylerine karşı mücadele etmenin gerekliliği de vurgulanmıştır. Cumhuriyetlerin, bölgelerin komünistlerinin federasyonunun tüm politikasının hazırlanmasına eşit haklarla katılmasının, aynı zamanda alınan kararların demokratik merkezîyetçilik ilkesi esaslarında yerine getirilmesi için eşit yükümlülüklerin ve YKF'nin politikasının uygulanması sonuçları için eşit sorumlulukların edinilmesi demek olduğuna dikkat çekilmiştir. Mektupta vurgulandığı gibi, bu YKF'nin politik ve ideolojik bölünmesine, bölge ve cumhuriyet örgütlerinin kararsız bir koalisyonuna dönüştürülmesine ve işçi sınıfının milliyetine ve cumhuriyetine göre ayrımlanmasına götüren her yönelimle kesin ve kararlı mücadeleyi gerektirir.

Macar Sosyalist İşçi Partisinin X. Parti Kongresinde yoldaş Janos Kadar, Lenin'in komünist hareket için bilimsel bir doğrulukla kurulmuş olan, demokratik merkezîyetçiliğin ve yönetimin kolektifliğinin parti eyleminin en yüksek ilkelere olarak önemi üzerine şunu söylemiştir: Kendi tecrübelerimizden giderek bu ilkelerin yaralanmasının marxizm - leninizmden sapmaya, partinin politikasının çarpıtılmasına, kitlelerle olan bağlarının ve mücadele gücünün zayıflamasına götürüldüğünü kesinlikle söyleyebiliriz. Bu ilkelerin doğru gerçekleştirilmesi ise partinin güçlerini kat - kat artırır.» (39)

Çekoslovakya Komünist Partisi XIV. Parti Kongresine sunulan raporda partinin örgüt oluşumunun sorunlarının doğru çözümünün partinin birliği için taşıdığı büyük öneme ve partinin demokratik merkezîyetçilik ilkesinin tutarlı uygulanmasının ve daha da sağlamlaştırılmasının yürüttüğü aktif mücadele için gerekliliğine işaret edilmiştir (40). «Biz demokratik merkezîyetçiliğin ve parti içi demokrasinin birbirinden soyutlanmasına ve karşı karşıya getirilmesine izin verilmemesinin gerekliliğini belirtmeliyiz. Bürokratik merkezîyetçilik, anarşi ve dizginsizlik (başbozukluk) partiye zarar verir. Partinin birliği, disiplini, parti politikasının belirlenmesi ve gerçekleştirilmesinde her komünistin tam anlamıyla yer almasını, herkesin aynı haklara sahip olmasını ve bunları elde etmesini ve herkesin görevini yerine getirmesini şart koşar.» (41)

ASBP (Almanya Sosyalist Birlik Partisi) VIII. Parti kongresinde demokratik merkezîyetçiliğin tutarlı ve kesin uygulanmasıyla ilgili sorunlara büyük önem verilmiştir. Merkez komitesinin raporunda yoldaş Erich Honecker, Almanya Sosyalist Birlik Partisi'nin merkezîyetçilik, sağlam parti disiplini ve parti içi de-

mokrası arasındaki bağlantıları tahlil etmiştir. Bir mücadele birliği olarak partinin gücünü yalnızca demokratik merkezîyetçilik ilkesinin geri dönülmez ve temel taleplerinin akıllıca bağlanmasıyla oluşturduğu, bu mücadele birliğinin her üyesinin kararların gerçekleştirilmesi için ve pasifliğe, bencillığe, kayıtsızlığa ve disiplinsizliğe karşı seve seve ve kendini vererek çalışması gerektiği yeniden vurgulamıştır (42). ASBP VIII. Parti Kongresi kararı şöyledir : «Demokratik merkezîyetçilik ilkesine uygun olarak, kongrenin ve merkez komitesinin kararları tutarlı ve kesin gerçekleştirilmeli, engeller zamanında tespit edilmeli ve yenilmelidir. Parti kararlarının gerçekleştirilmesi ve işlenmesinde tüm parti üyelerinin etkinlikleri yükseltilmelidir.» (43)

Demokratik merkezîyetçilik ilkesinin gereklerinin çok yönlü yerine getirilmesinin olağanüstü önemi son zamanlarda bir çok sosyalist devletlerin ve ABD, Fransa, İtalya, diğer komünist ve işçi partilerinin kongrelerinde belirtilmiştir.

Böylelikle bazı burjuva ideologlarının ve çeşitli tipteki revizyonist ve ayrılıkçıların empoze etmeye çalıştıklarının aksine demokratik merkezîyetçilik ilkesinin saf rus menşeli ve anlamlı olmadığı gözükür.

Bu ilkenin Rusya'nın özel koşulları nedeniyle oluşturulmadığı, genel geçerli bir enternasyonal karakteri olduğu ve her marxist-leninist partinin gelişmesi için bir doğallık, objektif gereklilik olduğu gözükür.

Bu ilkenin hiç de batı sosyalist hareketinin gelenek ve demokrasi ilkelerine karşı olmadığı, aksine istisnasız tüm partilerin eylemi ve örgütsel yapısı için tam bir geçerliliği olduğu gözükür.

Komünist ve işçi partilerinin tüm devrimci eylemlerini ancak demokratik merkezîyetçilik ilkesi esasları üzerinde başarılı ve üretken yürütebilecekleri gözükür.

Kardeş partilerin, liderlerinin de defalarca vurguladığı gibi SBKP'nin tecrübelerini dikkatle incelediklerinin ve bunları kapsamlı uyguladıklarının, demokratik merkezîyetçilik ilkesinin gerçekleştirilmesine dair tecrübeler de dahil olmak üzere tesbit edilmesi pek önemlidir. SBKP'de kardeş partilerin yönetimi ve parti çalışmaları pratiğindeki değerli ve öğretici herşeyi uygulamaktadır.

Hayat, son zamanlarda bazı yerlerde yaygınlaşan tecrit edici görüş ve tutumların tamamen anlamsız olduğuna herkesi ikna etmektedir. Pratikte bu, bir partiyi diğerine, milli görevleri enternasyonal olanlara karşı koymak ve kardeş partilerin tecrübelerini bu arada parti oluşumunu ciddiye almamak anlamına gelir. O zaman bu partilerin eylemlerinin içeriği azalır, çalışmalarının etkinliği düşer ve hem partinin önder rolü olarak kendisine, hem de tüm enternasyonal harekete, sosyalizmin elde ettiklerine zarar verilmiş olur.

Elbette Komünist ve işçi partileri eylemlerini, somut görevlerin çözümünün uygun biçimde ele alınmasını gerektiren birbirlerinden çok değişik, özel koşullar altında yürütmektedirler. Partilerin her biri politikalarını kendileri işlerler, somut milli koşulları göz önüne alarak mücadelenin yönünü, biçimlerini ve yöntemlerini belirlerler. Ayrıca Leninizm'in bütününün, bu arada parti hakkında leninci öğretinin de, yaratıcı bir karakteri vardır: dogmatik kalkerleşme ve harf-

lere sadık kalmaya yabancıdır. Bu nedenle marxist-leninist örgütlenme ilkelerinin şu veya bu temel kuramını yaratıcı açıdan ele almak gereklidir. Lenin'in vurguladığı gibi «komünizmin genel ve temel ilkelerinin her ülkenin gösterdiği ve incelenmesi, araştırılması bilinmesi yeteneğine sahip olunması mecburiyetinde bulunan sınıflar ve partiler arasındaki ilişkilerin ve komünizmin objektif gelişmesinin *kendilerine özgünlüğü* açısından uygulanmasının becerilmesi» (44) gereklidir.

Leninci örgütlenme ilkelerinin uygulanmasında özgünlük diye adlandırdığımız, komünist ve işçi partilerinin, parti oluşumunun şu veya diğer özel biçimlerinin belirlendikleri tüzüklerinde ifadesini bulurlar. Marxist-leninist örgütlenme ilkeleri aynı zamanda her marxist-leninist partinin eyleminin temelini oluştururlar. Bunlar, özellikle demokratik merkezîyetçilik ilkesi, genel geçerli bir karaktere sahiptirler.

Hem Sovyetler Birliği'nde hem de sosyalist topluluğun diğer ülkelerinde sosyalist demokrasi sürekli olarak gelişmekte, toplumun demokratik merkezîyetçilik temelinde parti ve devletçe yönetimi mükemmelleşmektedir. İktisadi reformun gerçekleştirilmesi hem bizde hem de sosyalist kardeş ülkelerde kitlelerin yaratıcı aktifliğinin ve kendi inisiyatiflerinin daha da arttırılması, üretimin ve halk ekonomisinin yönetimindeki rolünün yükseltilmesi ve toplumsal hayatın bütünüyle demokratize olmasıyla ilişkilidir. Dolayısıyla Parti daha yüksek bir sorumluluk yüklenir, önder rolü daha da büyür. Burada partinin öncü rolünden anlaşılması gereken tümü için olduğudur ve bazan yanlış konulduğu gibi yalnızca seçilmiş organlarının öncü rolü için olmadığını belirtmek gerekir. Tüm parti örgütleri ve parti üyeleri, partinin kararlarını ve politikasını aktif olarak gerçekleştirmek zorundadırlar.

Hem SBKP'nin hem de diğer komünist ve işçi partilerinin deneyleri partideki hayatın daha demokratize edilmesinin, ekonominin, bilimin ve kültürün, toplumun tüm hayatının gelişmesinin parti tarafından başarılı bir şekilde yürütülmesi için vazgeçilmez bir koşul olduğunun açık bir kanıtıdır. Deneyler bu demokratlaşma sürecinin doğru, marxist-leninist temel üzerinde oluşmasının, demokratik merkezîyetçilik ilkesinin en çeşitli güçlüklerin veya subjektif hataların etkisinden sıyrılmak için ne denli önemli olduğunu gösterir.

Daha önce de belirtildiği gibi, partinin eyleminde hem merkezîyetçiliğe tek yönlü dönük olma, hem de merkezîyetçilikten vazgeçme aynı şekilde kabul edilemez ve zararlıdır. Sorunların her yönlü ve serbestçe tartışılması koşullarını oluşturan bir parti içi demokrasi, bir kararın kabulünde ve işlenmesinde değişik görüşlerin gözönüne alınması olmaksızın partinin gerçek bir ideolojik ve politik birliği, ikna olmuşluk üzerine kurulmuş yüksek bir bilinçliğe ulaşmaları düşümlenemez. Merkezîyetçilik ve parti örgütlerinin aşağıdan yukarıya bağımlılıkları olmaksızın parti, örgütlü bir güç olma niteliğini yitirir, ileri müfrez rolünü ve birlik içindeki eylem yeteneğini kaybeder. Demokratik merkezîyetçiliğin tek yönlü konması ve gerçekleştirilmesi pratikte ya parti içi hayatta demokrasinin sönmesine, ideolojik politik çalışmanın, kitlelerle ilişkinin zayıflamasına veya

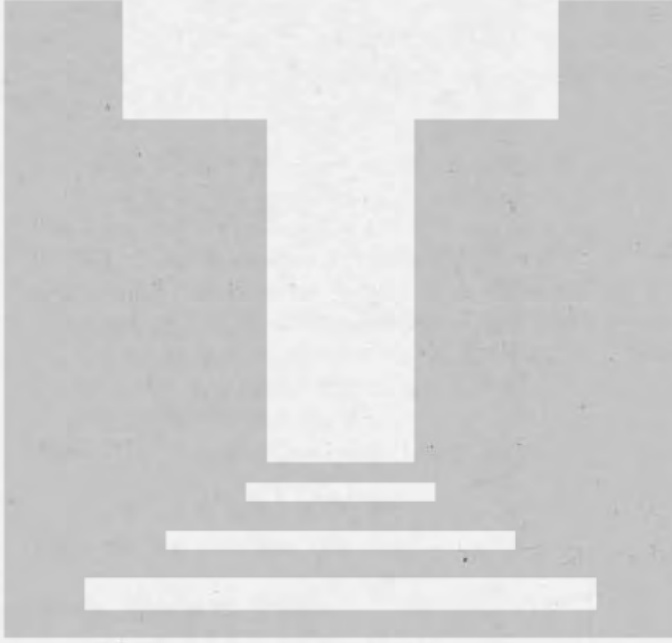

fraksiyonculuğa ve gruplaşmalara vardırıran, partiyi paralize eden ve sonunda yeni toplumun oluşturulmasının başarılı bir yönetimini olanaksız kılan revizyonist bir deformasyona götürür.

SBKP'nin komünist kuruluşdaki öncü rolünün büyümesi, partiye sınırsız güveni olan sovyet halkına karşı sorumluluğunun artmasından ayrılamaz. Komünizm için kendini adayan mücadelesi ile parti, zirvedeki leninci merkez komitesi ile, halkın genellikle benimsediği, başarılı öncüsü olarak otoritesini devamlı arttırmaktadır. İşçi sınıfının ve tüm çalışanların menfaatlerine kendini adanmışlık, demokratik merkezizetçiliğin gereklerinin geri dönülmez uygulanması, parti içi demokrasinin, eleştiri ve öz eleştirinin sürekli gelişmesi, tüm toplumsal-politik hayatın yönetimindeki sorunların ve üslubun parti tarafından kararlı iyileştirilmesi Lenin'in büyük mirasının başarılı yerine getirilmesi, partinin komünist yapısının oluşturulmasındaki karmaşık ve olağanüstü büyük görevlerin gerçekleştirilmesi için kesin bir güvencedir.

- (11) Lenin: M.F. Andrejewa. Mektuplar, Cilt, S. 48.
- (12) Lenin: Toplu Eserler Cilt, 54, S. 34/35.
- (13) Lenin'den Anılar, Moskova 1959, Cilt, 2, S. 200.
- (14) 50. Yıl Büyük Sosyalist Ekim Devrimi. SBKP MK Tezleri, Berlin 1967. s. 24
- (15) Lenin 100. Doğum Yıldönümü. SBKP MK Tezleri, Berlin 1970, s. 25.
- (16) a.g.e., S. 25/26.
- (17) Bak. Lenin: Tatlı Söz Karın Doymuruz. Eserleri Cilt, 8, S. 49.
- (18) Lenin: SBKP IX. Kongresi, Eserleri Cilt 30, S. 459.
- (19) Lenin: Eleştiri Özgürlüğü ve Eylem Birliği. Eserleri Cilt, 10, S. 447.
- (20) Lenin: İşçi Birliği Üzerine. Eserleri. Cilt 19, S. 515.
- (21) Lenin: «Sol» Komünizm. Eserler., Cilt, 31, S. 17.
- (22) Lenin: RSDİP Konseyi. Eserleri Cilt 7, S. 141.
- (23) Lenin'in 100. Doğum Yıldönümü SBKP MK Tezleri, S. 10.
- (24) Lenin: İşçiler Duma'da RSDİP fraksiyonu kurulmasına ne diyor. Eserleri, Cilt 20, S. 552.
- (25) Lenin: RSDİP Konseyi. Eserleri, Cilt. 7, S. 173.
- (26) Lenin: Herkes Denikin'e Karşı Mücadeleye! Eserleri Cilt 29, S. 427.
- (27) a.g.e.
- (28) Lenin: RKP (B) MK Örgütlenme Bürosuna Mektuplar, Cilt VI, S. 97/98.
- (29) Lenin: A.I. Rykow'a Mektuplar Cilt. VII, S. 117/118.
- (30) Lenin'den Anılar, Moskova 1963, S. 531.
- (31) SBKP Program ve Tüzüğü, Berlin 1962, S. 145.
- (32) Brejnev, SBKP XXIV Kongreye Rapor. S. 128.
- (33) a.g.e., S. 129.
- (34) a.g.s., S. 135.

- (35) Brejnev: *Lenin'in Yolunda*, Cilt 2, S. 211.
(36) a.g.e., S. 612.
(37) *1960 Danışma Toplantısı Belgesi*, S. 60.
(38) a.g.e., S. 52-53.
(39) *Macaristan İşçi Partisi X. Kongresi*, S. 97.
(40) *ÇKP XIV. Kongresi*, S. 74.
(41) a.g.e., S. 40.
(42) *G. Erich Honecker ASBP VIII. Kongresine Rapor*, Berlin 1971, S. 86.
(43) a.g.e., S. 36.
(44) *Lenin: «Sol» Komünizm, Eserleri*, Cilt 31.

TÜSTAV

TAN - DA

TAN (İstanbul ve Anadolu) Dağıtım
Dergi — Kitap — Broşür, Poster

Dağıtım yaptığımız dergiler:

İlke - Ürün - Özgürlük Yolu - Birikim - **Yeni Toplum** -
Militan

Dağıtım yaptığımız yayınevleri:

Kitle, Temel Ürün, Sorun, Ser, Ulusal Kurtuluş, Odak,
Öncü, Gözlem, Yöntem, Ant, Koral, Yücel, Oda, Suda,
Maya, Köz, May, Sosyal Bilim, Konuk, Habora, Ararat,
Teori, Günce, Yol, Payel, Hür, Vardiya, Ülke, Birlik,
Toplum, Özgün, Tel, Yol, Sinan.

Tak dağıtımını yaptığımız poster
Umut poster

Adres: TAN - DA

Başmuship Sokak Aras İş Hanı No. 5/201

Cağaloğlu - İstanbul

TÜSTAV

Bağımsızlık - Demokrasi - Sosyalizm Yolunda

İşçi Sınıfı

Sosyalistlerinin

Haftalık Yayın Organı

k i t l e

haftalık sosyalist gazete

İŞ - EMEK - HÜRRIYET

MÜCADELEMİZDE

Gerçek

15 günlük gazete

TUŞTAV